

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta tělesné výchovy a sportu

Korupce a sport

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Miloš Bednář, Ph. D.

Zpracoval:
Josef Bendl

Srpen 2009

ABSTRAKT

Práce se zabývá problematikou korupce v českém sportu. Při zpracování byly využity dostupné oficiální informační zdroje a současně byly porovnávány se zdroji z fotbalového prostředí. Na základě zjištěných údajů byla autorem vyhodnocena korupce jako velmi nebezpečný jev bez ohledu na to, čeho a koho se dotýká. Práce zdůrazňuje, že je bezpodmínečně nutná nejen větší účinnost legislativních prostředků, ale také důsledná prevence.

Název práce: Korupce a sport

Title of thesis: Corruption and sport

Cíle práce: Cílem práce bylo zhodnocení vlivu korupce v České republice na sport. Pro pochopení všech souvislostí bylo nutné především seznámit se současným právním řádem, podle kterého se musí veřejnost, včetně sportovní, řídit. Cílem bylo také prověřit tezi, že česká společnost je ke korupci stále značně benevolentní.

Metoda: Práce má teoretický charakter. Je kompilací dostupných zdrojů, které komparuje, analyzuje a interpretuje. Práce ústí do syntézy získaných poznatků s vědomím faktu, že jde o syntézu otevřenou k dalšímu průzkumu.

Výsledky: Práce ukázala úzkou propojenost celospolečenských jevů se sportem. Potvrdila se laxnost společnosti ve vztahu ke korupci, a to zejména díky nedokonalé legislativě. Prokázala se také nutnost prevence, bez níž nemůže být boj s korupcí účinný.

Klíčová slova

Korupce, úplatek, sponzorování, trestní řízení, sociální patologie, etika sportu, sport a legislativa, unfair play

Keywords

Corruption, bribe, sponsorship, criminal trial proceedings, social pathology, sports ethics, sport and legislature, unfair play

Děkuji touto cestou vedoucímu bakalářské práce PhDr. Miloši Bednářovi Ph.D. za odborné vedení práce, za praktické rady a nezištnou pomoc při jejím zpracování.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a uvedl v ní veškeré zdroje, kterých jsem v práci použil.

.....
Josef Bendl

OBSAH

ÚVOD	5
1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA KORUPCE	7
1.1 Korupce jako celospolečenský problém	7
1.2 Charakteristika korupce	11
1.3 Příčiny vzniku korupce	13
1.4 Korupční jednání	15
2 KORUPCE VE SPORTU – TRESTNĚ PRÁVNÍ ÚPRAVA	17
2.1 Přijímání úplatků	18
2.2 Podplácení	18
2.3 Nepřímé úplatkářství	18
3 PRÁVNÍ POSTUPY PŘI VYŠETŘOVÁNÍ KORUPCE VE SPORTU	19
3.1 Podněty k prověřování	19
3.2 Pátrací postupy v prověřování	19
3.3 Procesní postupy v prověřování	19
3.4 Rozsah dokazování	19
3.5 Největší aféry českého sportu	20
4 BOJ PROTI KORUPCI VE SPORTU	25
4.1 Nástroje a formy potlačování korupce	25
4.2 Legislativní prostředky boje proti korupci	27
4.3 Toky veřejných financí a sport	28
5 PREVENCE KORUPČNÍHO JEDNÁNÍ VE SPORTU	30
5.1 Význam prevence korupčního jednání	30
5.2 Způsoby a formy prevence	30
5.3 Etické kodexy	31
6 DISKUSE	33
ZÁVĚR	36
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	38
GRAFY, TABULKY, OBRÁZKY	42

ÚVOD

Nejen korupce je fenoménem moderní doby. Nemá hranice, má nadnárodní charakter, je špatně zjištělná, špatně se prokazuje. Proniká do všech oblastí života, především politického, ohrožuje společenské systémy. Vyskytuje se na všech kontinentech, ve všech historických obdobích. Závažné je, že v posledních dvaceti letech výrazně zasahuje do sportu, zejména sportů kolektivních, které se těší velkému zájmu diváků a následně štědrých sponzorů. Dlouho trvá, než je vše vyšetřeno, mnoho korupčních skandálů jde proto postupně do ztracena. Vyřešeny jsou jen nejkřiklavější příklady, a to často jen díky tomu, že se případu ujmou média.

Korupce je také brána jako prostředek, který přispívá k maximalizaci zisku. To stejné platí ve sportu. Úspěšný klub nebo oddíl pohybující se na špici národních nebo světových tabulek přitahuje stále štědřejší sponzory, hospodaření se stává mnohdy nepřehledné. O finančních prostředcích se v klubech rozhoduje sice kolektivně, ale hlavní slovo mají manažeři, kteří během let dostávají od vedení klubů poměrně hodně prostoru pro obchodní aktivity, jejichž průběh, výsledky důsledně nekontrolují. Mnoho vedení klubů zajímají jen nashromážděné finanční prostředky, už méně to, jakým způsobem byly do klubovní pokladny získány.

Korupce je ovlivněna nejen touhou po zisku, ale také prostředím, ve které má možnost více nebo méně působit nebo nepůsobit vůbec. Po mnoho let byla společnost zvyklá na to, že korupce působí především ve státní správě, v soudnictví, zdravotnictví. Že by působila ve sportu, to se zdálo málo pravděpodobné. Snad právě proto nebyla korupce ve sportu brána jako možnost, která by vytvořila podmínky pro úplatkářství a další trestné činy s ní související.

Korupce to není jen korupční chování jednotlivců nebo organizované skupiny, je to také model určitých pevně vytvořených vztahů s přesně určenými pravidly, která se šíří všude tam, kde jí to dovolí podmínky. V podstatě neselhává jedinec, ale selhává celý systém, který se automaticky zbaví jakékoli kontroly nad těmi, kteří o finančních prostředcích rozhodují.

Není pochyb o tom, že se v České republice korupční skandály množí. To by nebylo možné kdyby všichni - občané, instituce, organizace, státní správa a další – dodržovali všeobecně platná legislativní pravidla. O českém národu je známo, že se dokáže velmi rychle přizpůsobit jakýmkoli změnám, nalézt jakékoli skupinky v legislativě. Faktem zůstává, že nárůst korupčních případů je důsledkem špatně nastavených důsledných pravidel zamezujících bujení korupce. Klasickou ukázkou korupce ve státní sféře je přidělování státních zakázek, ve sportu podplácení rozhodčích,

kupování výsledků zápasu a v poslední době také mezi sportovci rozšířený nešvar sázení na předem domluvené sportovní výsledky. To se týká například i tenisu.

Z hlediska veřejného zájmu je v českém právním řádu velmi přísně posuzováno přijímání úplatků, což je charakterizováno jako nejzávažnější trestný čin.

Proč si autor vybral k řešení problematiku korupce ve sportu? Mnoho let se věnuje aktivně fotbalu, který patří mezi náročné sporty a z pohledu diváků k velmi atraktivnímu. Vždy fotbal považoval za čestnou hru. Korupční skandály, kterých se dopustili mnohdy dlouholetí funkcionáři vrcholového fotbalového sportu, ho přivedly k myšlence, že by se chtěl této problematice věnovat hlouběji, poznat příčiny a zamyslet se nad tím, jaká opatření přijmout dál, aby se již nic podobného nemohlo opakovat.

Cílem práce bylo zhodnocení vlivu korupce v České republice na sport. Pro pochopení všech souvislostí bylo nutné především seznámit se se současným právním řádem, podle kterého se společnost, sportovní svazy, tělovýchova apod. musí řídit, seznámit se nejkřiklavější případy korupčního jednání.

Velkou pozornost věnoval autor metodologii práce. Protože se jedná o práci teoretickou, byla zvolena metoda studia odborné literatury, zákonů, dokumentů a všeho, co s tématem korupce souvisí. Vyhledávání a studiu dokumentace věnoval autor velkou pozornost. Zjistil, že korupce je velmi aktuální téma, poměrně dobře rozpracované, ale postrádal větší množství konkrétních analytických materiálů zabývajících se korupcí a korupčním jednáním ve sportu. Chyběly hlavně aktuální údaje, porovnání, jak si sport vede z hlediska korupce s ostatními odvětvími (zdravotnictví, soudnictví, veřejná správa apod.). Tato čísla se autorovi nepodařilo zjistit. Nepodařilo se též zjistit, jakou výši finančních prostředků dostávají některé sportovní kluby od sponzorů apod. Sponzoři tyto údaje skrývají pod svými obchodními marketingovými aktivitami. Na stránkách jednotlivých sportovních svazů apod., neexistují žádné konkrétní materiály upozorňující na korupční případy v českém sportu, na jejich konečné řešení. Informace tohoto typu jsou na webových stránkách tabu. Z tohoto důvodu byla autorem využita dosud vydaná literatura, která se však sportem, až na případ největší fotbalové aféry, objevuje ojediněle, dále odkazy na internetové stránky a česká legislativa.

Přes některé uvedené získané negativní zkušenosti při získávání informací se autorovi podařilo shromáždit zajímavé údaje, které dílčím způsobem ukazují na současný stav korupce v českém sportu. Prezentace zjištěných údajů je zahrnuta v grafech, tabulkách v textu práce. Ověření výsledků bylo možné pouze zpětnou kontrolou správnosti. Také internetové vyhledávače nebo další zdroje posloužily pouze k tzv. křížové kontrole správnosti uvedených údajů.

V závěru práce autor podal shrnující informace o popsaném problému korupce, o dosažených cílech, způsobech jejich dosažení a konstatoval, do jaké míry se mu podařilo splnit zadání práce.

1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA KORUPCE

1.1 Korupce jako celospolečenský problém

Jak název podkapitoly napovídá, korupce je opravdu celospolečenský problém, který nemá hranice. Aby se mohla korupce uplatnit, musí nastat dohoda mezi jedincem, který uplácí (korumpuje) a příjemcem (korumpovaným). Bez nadsázky by se dalo říci, že korupce je stará několik tisíc let, i když tehdy se tento pojem nepoužíval. Podíváme-li se zpět do historie, můžeme nalézt latinské úsloví *do, et des*, což v překladu znamená *dávám, abys dal*. Co znamená korupce? Korupce je právně etický prohřešek, vedoucí až k mravnímu úpadku a trestnímu postihu. Lze ji definovat jako získávání neoprávněných výhod. Je to jednání, kdy se dvě strany dohodnou za hmotnou nebo nehmotnou odměnu zajistit určité výhody, které by legálním způsobem jedna ze stran neměla možnost získat. Podrobnější definice korupce viz kap. 1.2.

V každé době a ve všech státech se setkáváme s korupčními skandály. V České republice zvláště po změně politicko-společenských a ekonomických podmínek v 90. letech minulého století se korupce začala projevovat zcela nepokrytě. Umožňovaly to především tehdy probíhající ne zcela průhledné procesy privatizace, špatná regulace trhu, zároveň rychle rostoucí a nepřehledná státní administrativa, špatně nastavené kompetence a zodpovědnost. Z malé, nenápadné korupce, začíná postupně růst její vyšší forma. Z dob existence socialismu zůstaly otevřené mnohé problémy, očekávaný trh a jeho samoregulace také neplnila svou úlohu. Korupce nadále přetrvávala a navíc se začala stále více „propracovávat“. Určité skupiny osob zjistily, že korupce je téměř nepostižitelná a bude proto možné ji využít při prosazování individuálních i kolektivních zájmů. Hluboké společenské změny, špatná kvalita státní správy, formální pravidla chování, selhávání kontrolních mechanismů, to vše umožňovalo, že se korupce začala rychlým tempem rozrůstat, navíc prorůstat také do státní správy. Jeden z důvodů, který situaci umožňoval, byl, že po letech nesvobody bylo najednou občanům vštěpováno, že teď je ta pravá svoboda, nejen slova, ale také skutků.

Po přechodu na tržní hospodářství bylo bohatství považováno za normální, nikdo nezjišťoval, kde určité skupiny osob téměř přes noc získaly milióny korun. Zcela jednoznačně to bylo prezentováno jako osobní pracovní úspěch jednotlivců, kterým to umožnily nové podmínky. Také trh se změnil, obchody se zaplňují zbožím, rostla koupěschopnost obyvatelstva, poptávka značně převyšovala nabídku. Za těchto podmínek se naskytá otázka – proč korupce nemizí zároveň s těmito změnami? Proč se i nadále dávají úplatky, proč se uplácí také formou určitých nadstandardních výhod? V každém období a bez ohledu na to, která politická strana vládne, korupce se stále nejvíce týká státní správy. Důvod je jednoduchý – jejím prostřednictvím se vyčleňují jen na veřejné zakázky stamilióny korun ročně. Státní správa je tak rozbujelý administrativní systém, že kontrola

je velmi obtížná. Pravděpodobná korupce se dá očekávat v prostředí, kde se manipuluje s finančními prostředky, kde dochází k rozhodovacím procesům ohledně jejich rozdělování. Největší výskyt korupčního chování je zaznamenán nejčastěji v oblastech konkurzů, zadávání či uzavírání výběrových řízení při udělování státních, obecních zakázek. Odhady uvádí, že Česká republika přichází korupcí o celou čtvrtinu veřejných financí.¹ Výskyt korupce je spojen s konkrétním prostředím, které může, ale také nemusí, vytvářet předpoklady. Vzniká tam, kde není velký přehled o tocích finančních prostředků.

Zajímavé je porovnání korupce, jak ji vnímá veřejnost. Každým rokem vydává žebříčky indexu vnímání korupce mezinárodní nezisková organizace Transparency International. V roce 2005 index vnímání korupce zahrnoval 159 zemí. Česká republika se tehdy umístila na 47. – 50. místě společně s Řeckem, Namibií a Slovenskem. Mezi zeměmi Evropské unie patřila Česká republika k nejhorším.² Uplynuly dva roky a následoval další průzkum. Na žebříčku z roku 2007 byla Česká republika spolu s Itálií na 41. místě. Hodnota indexu vnímání korupce v České republice se od roku 1997 snižovala, nejnižší byla v roce 2002 (3,7), poté začala stoupat. Mezi 180 zeměmi hodnocenými v roce 2008 podle míry vnímání korupce mezinárodní organizací Transparency International je Česká republika na 45. místě. V rámci Evropské unie je na 18. místě.³ Korupce je záležitostí celosvětovou. Transparency International v roce 2009 vydal následující výsledky – viz *tab. 1*.

Tab. 1 Globální barometr korupce 2009 – země nejvíce postižené korupcí

Celkem % respondentů, kteří uvedli, že během posledních 12 měsíců zaplatili úplatek	Země / území	
	Skupina 1: Více než 50 procent	Kamerun, Libérie, Sierra Leone, Uganda
Skupina 2: 23 – 49 procent	Arménie, Ázerbájdžán, Bolívie, Ghana, Indonésie, Irák, Kambodža, Keňa, Litva, Moldavsko, Mongolsko, Rusko, Senegal, Venezuela	
Skupina 3: 13 – 22 procent	Bělorusko, Kosovo, Kuvajt, Libanon, Maďarsko, Nigérie, Pákistán, Peru, Rumunsko, Řecko, Srbsko, Ukrajina	
Skupina 4: 7 – 12 procent	Bosna a Hercegovina, Česká republika, Filipíny, Hongkong, Chile, Indie, Kolumbie, Malajsie, Thajsko	
Skupina 5: 6 a méně procent	Argentina, Brunej, Bulharsko, Dánsko, Finsko, Gruzie, Chorvatsko, Island, Izrael, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Lucembursko, Makedonie, Nizozemí, Norsko, Panama, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Singapur, Španělsko, Švýcarsko, Turecko, USA, Velká Británie	

Zdroj: Transparency International Global Corruption Barometer 2009.

http://www.transparency.cz/pdf/tz_03062009_gbk2009_priloha.pdf

Pro řešení problematiky korupce v ČR byla schválena Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 až 2011.⁴ Opatření navrhovaná ve Strategii rozvíjejí již plněné úkoly. Reagují na současné potřeby vyplývající z hodnocení situace v oblasti korupce v České republice. Nová

¹ PETROVSKÝ, K.: *Korupce po česku. Aneb korupce očima průměrného Čecha*. Vydání první. Praha: EUROLEX Bohemia, 2007. 192 s. ISBN 80-86861-94-5. s. 36 - 37.

² SOUDKOVÁ, Š.: *Kapřici v Čechách aneb vnímání současného stavu korupce*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=207&lst=116>>

³ MV ČR, ODBOR ÚZEMNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY: *Jak si Česká republika vede v žebříčcích CPI?* [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <<http://www.mvcr.cz/clanek/faq-ukazatele-jak-si-ceska-republika-vede-v-zebricich-cpi.aspx>>

⁴ VLÁDA. Úsnesení vlády č. 1199 ze dne 25. října 2006.

Strategie vlády v boji proti korupci je postavena na třech pilířích, kterými jsou **prevence, průhlednost a postih**. Za účelem vytvoření společenského prostředí eliminujícího možnosti výskytu korupčního jednání jsou v rámci uvedených tří pilířů stanoveny konkrétní cíle a opatření směřující také k jejich naplnění. Dne 28. dubna 2008 vláda vzala na vědomí „**Zprávu o plnění úkolů Strategie vlády v boji proti korupci za období let 2006 až 2007**“. Cílem je informovat o plnění úkolů Strategie vlády v boji proti korupci jako jedné z priorit vlády.⁵

Korupce není jen záležitostí státní správy, podnikatelských subjektů, ale promítá se také do sportu. O korupci ve sportu se nikdy otevřeně nehovořilo, bylo něco nepředstavitelného dávat korupci do souvislosti s ním. Spíše se sporadicky objevovaly neověřené zprávy lokálního charakteru. První podrobné informace se začaly v České republice objevovat až v souvislosti s největší fotbalovou korupční aférou v letech 2003 - 2004. To byl popud k tomu, že bylo uloženo zpracovat studii o situaci českého sportu v souvislosti s korupčními případy. Největším problémem při zjišťování podkladů bylo ověřit, zda korupce zasahuje jen do profesionálního sportu nebo také do sportu amatérského. Profesionální sport je spojen s tokem prostředků ze státního rozpočtu, ale také s finančními toky od sponzorů, což jsou často velké nadnárodní společnosti působící v České republice. Výsledkem analýzy byla studie **Sport a korupce**, dokončená v roce 2008, která přinesla následující závěry:

- Sport je třeba vnímat jako záležitost veřejného zájmu (v právním slova smyslu) a vztahují se na něj příslušná ustanovení trestního zákona.
- Korupce je všudypřítomná v profesionálním sportu, vyznačujícím se značnými finančními transakcemi a omezenou veřejnou kontrolou.
- Řada korupčních příležitostí má základ v samosprávném charakteru sportu a z něj vyplývající menší veřejné kontrole a uzavřenosti manažerských struktur.
- Podhoubí korupce vyrůstá i v prostředí amatérského sportu, kde vlivem naplňování „vznešených“ cílů a vzhledem k vysoké míře dobrovolné práce panují „volnější“ způsoby při zacházení s finančními prostředky.⁶

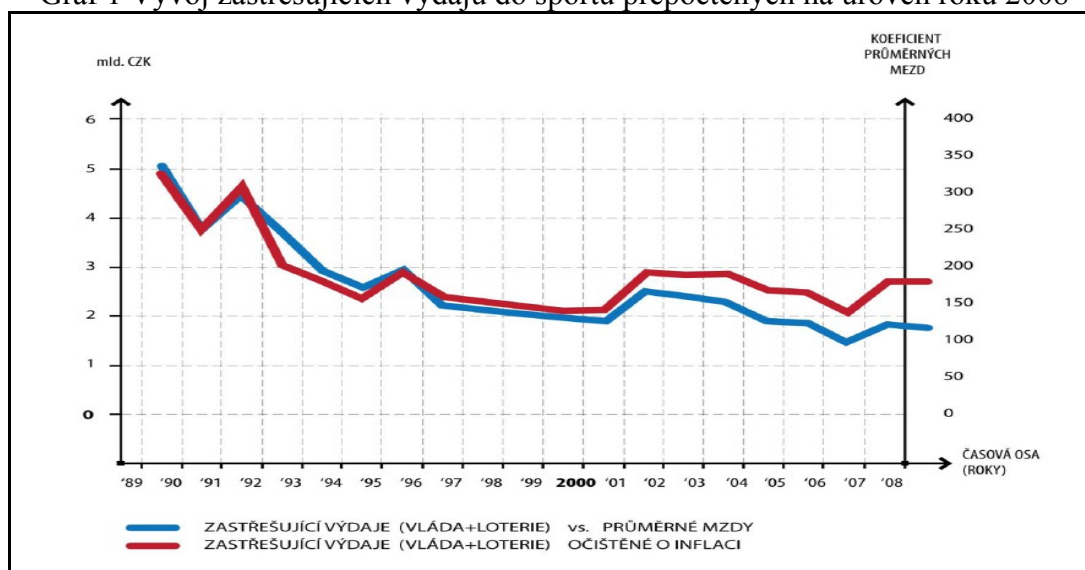
Podle výpočtu opírající se o metodologii ze studie francouzského předsednictví Evropské unie (2008) a Bílé knihy sportu a ekonomického fóra Davos (2007) se velikost sportovního trhu v České republice v roce 2008 pohybovala v rozmezí 46,3 - 60 miliard Kč. Příjem do státního rozpočtu činí 8,8 - 11,4 miliard korun. Výdaje na sport jsou ve výši 7,7 miliard Kč (součet výdajů vlády, regionů,

⁵ VANĚČKOVÁ, M.: *Základní informace o postupu Ministerstva vnitra v plnění Strategie vlády v boji proti korupci*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: < <http://www.mvcr.cz/clanek/zakladni-informace-o-postupu-ministerstva-vnitra-v-plneni-strategie-vlady-v-boji-proti-korupci.aspx> >

⁶ TRANSPARENCY INTERNATIONAL: *Korupce ve sportu*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=3013>>

obcí a loterijních společností). Čistý příjem pro stát je tedy dle užití metodiky 1,1 až 3,4 miliardy korun.⁷

Graf 1 Vývoj zastřešujících výdajů do sportu přepočtených na úroveň roku 2008

Zdroj: MŠMT: Analýza financování sportu v České republice. Praha, duben 2009, s. 10.

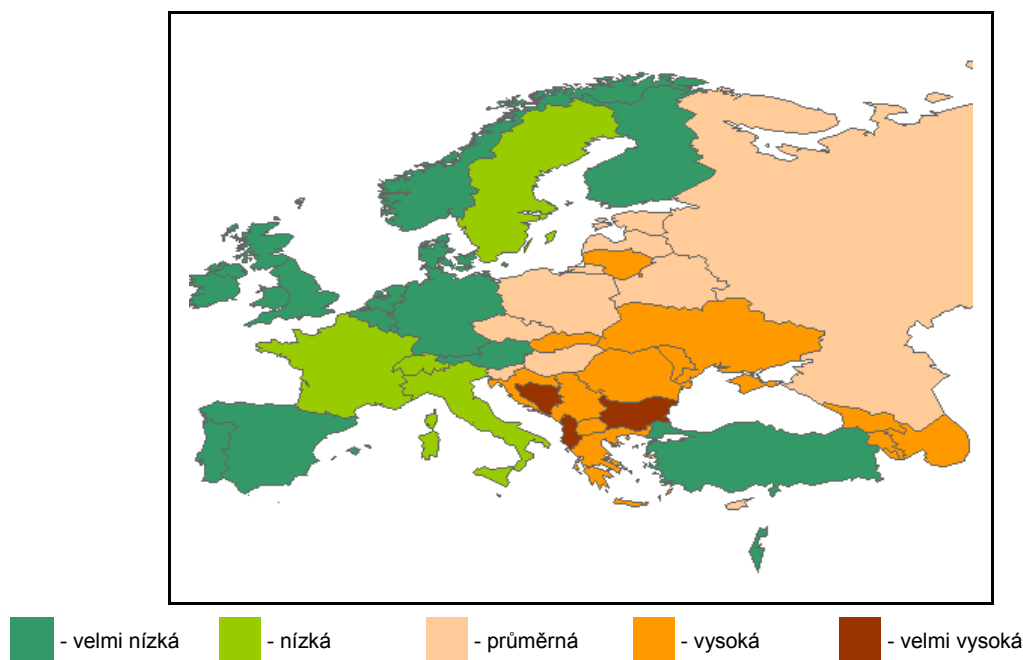
Z grafu 1 je zřetelně vidět, jak velké zastřešující finanční prostředky Česká republika vkládá do sportu. Graf znázorňuje neustále klesající tendenci v přidělování finančních prostředků. Z celé situace vyplývá, že další finanční prostředky jsou nuceny sportovní svazy získávat od sponzorů, kterými jsou většinou velké společnosti. Ty na sport každoročně ze svých rozpočtů uvolňují miliónové částky. Je ale pravdou, že většinou jsou peníze přidělovány na lukrativní profesionální sporty jako je fotbal, hokej, lyžování. Na regionální úrovni jsou sportovci většinou odkázáni na místní podnikatele, kde rozhodující úlohu mají místní vazby a známosti.

O korupčních aférách ve sportu se zpravidla mluví v souvislosti s jeho profesionalizací, nelze však zavírat oči nad tím, že korupce je záležitostí i menších sportovních svazů a klubů. Jen nejde o tak velké peníze, proto „propírání“ v médiích nemá ve společnosti takovou odezvu. V každém případě není rozdíl mezi korupcí v profesionálním sportu a sportu amatérském. Korupce vždy zůstane korupcí.

Dlouholetý průzkum fotbalové korupce se uskutečnil v letech 1994 - 2006. Již z délky časového úseku je vidět, že to nebylo jednorázové šetření, ze kterého by mohl kdokoli vyvodit závěr, že výsledky, vzhledem k tomu, že se jednalo o krátký časový úsek, nemusí odpovídat skutečnosti. Průzkum se uskutečnil mezi prvoligovými kluby 47 evropských zemí. Výsledky uvádějí, že z hlediska výskytu korupce zcela jednoznačně vedou země Balkánu a Zakavkazska. Zbytek první poloviny doplňují ostatní postkomunistické státy. Česká republika obsadila ze 47 sledovaných zemí

⁷ BŮHMOVÁ, K.: *Co říká Analýza financování sportu v České republice*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: < <http://www.msmt.cz/pro-novinare/co-rika-analyza-financovani-sportu-v-ceske-republice> >

Obr. 1 Míra fotbalové korupce na mapě Evropy

Zdroj: JELÍNEK, R., JENŠÍK, M.: Korupce ve fotbale očima statistiky: Balkán jasně vede.
http://www.atlasfotbalu.cz/korupce_rj.htm

1.2 Charakteristika a definice korupce

Jestliže chceme charakterizovat korupci, musíme se nejprve seznámit s tím, co pojem znamená. Definovat korupci přesně a jednoznačně není snadné. Obecných definicí se objevuje v odborné literatuře mnoho. Autoři knih formulují své představy o ní. Přesto však, pokud chtějí své poznatky zevšeobecnit, musejí vycházet především z několika základních faktorů. Podrobněji budou rozebrány v *podkapitole 1.3*.

Problém spočívá v tom, že korupce je rozšířena celosvětově, což vede k tomu, že na ni různé státy nahlíží také různě, a to podle svého právního systému. Co některé státy chápou jako jasnou korupci, a podle toho také postupují při jejím vyšetřování a přijetí závěrů, to jiné státy za korupci vůbec nepovažují. Přesně to charakterizovali David a Nett když ve své knize uvedli, že k pojmovému sjednocení dosud nedošlo. Co někde korupcí je, to jinde je běžnou praxí nepostavenou mimo zákon. Je tomu tak i proto, že zjišťování korupce je obtížné.⁹

Korupce je pojem mající základ v latině. Latinský výraz „corruptus“ je možné přeložit jako zkažený, mravně zvrácený, přeneseně podplacený. Výraz „corrumpere“ lze také chápat ve smyslu

⁸ JELÍNEK, R., JENŠÍK, M.: *Atlas českého fotbalu + mapa fotbalových klubů 2007/2008*. Praha: J & J, 2008. 393 s. ISBN 9788090364.

⁹ DAVID, V., NETT, A.: *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Vydání první. Brno. C. H. Beck. 2007. 345 s. ISBN 978-80-7179-562-9. s. 15.

jako mařit nebo uplácet.¹⁰ Klimeř vysvětluje pojem korumpovat jako „vlivem (často podplácením) dosahovat nesprávného jednání někoho, podlamovat pevnost někoho nebo něčeho ve správném postoji vůbec“.¹¹ Svou formulaci korupce uvedl Chmelík slovy: „Korupce je patologický jev způsobený deviantním chováním jedinců. Jedná se o jeden z nejzávažnějších celosvětových problémů současnosti, je to „nemoc společnosti se zhoubnými účinky“.¹²

Korupce je v České republice závažný problém, pravidelně se jí zabývá Ministerstvo vnitra, odbor bezpečnostní politiky, do jehož kompetence patří. Každoročně zpracovává kompletní zprávu o problematice korupce, kterou předkládá vládě České republiky. První definici pojmu korupce se pokusila definovat ve Zprávě o korupci z roku 2001: „Korupce je projevem chyby v rozhodovacím (řídícím) procesu.... Schopnost institucí korupci potlačovat a bránit se jí je pak současně indikátorem kvality příslušných institucí a celého institucionálního systému jako takového“.¹³

Položme si otázku – je vůbec možné a v silách odpovědných orgánů korupci a veškeré její projevy eliminovat a odstranit? Orgány a instituce, které jsou odpovědné za to, aby bylo slovo korupce z našeho života co nejrychleji odstraněno, budou tvrdit, že ji nelze odstranit úplně, ale lze ji výrazně eliminovat. Běžný občan, který se denně prostřednictvím médií dozvídá o dalších korupčních skandálech, je daleko skeptičtější. Není potřeba žádných průzkumů a anket, protože výsledek bude zřejmý – lidé jsou přesvědčeni, že korupce bude i nadále, že se nedá odstranit, protože je prakticky nezničitelná. Jsou přesvědčeni o tom, že informace, které se z médií dozvídají, je jen špička těch nekřiklavějších příkladů, které se již nedají tzv. „ututlat“.

Zcela jednoznačně – možnost korupce a jejího rozrůstání je dána přirozenými lidskými vlastnostmi získat pro sebe, popřípadě své nejbližší určité výhody, které by neměli jinak než korupcí získat a využívat jich. Jen malé procento korupčních případů se daří odhalit a z nich ještě menší procento usvědčit a odsoudit. Důkazem je *tab. 2*.

Tab. 2 Počet obžalovaných a odsouzených osob pro trestné činy § 158 zneužívání pravomoci veřejného činitele

rok	obžalovaný	Odsouzený
2000	323	100
2001	262	99
2002	332	104
2003	288	110
2004	221	127
2005	216	89
2006	230	102

Zdroj: DAVID, V., NETT, A.: *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*.

¹⁰ Blíže viz *Velký sociologický slovník*. Univerzita Karlova, Praha: vydavatelství Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-164-1.

¹¹ KLIMEŠ, L.: *Slovník cizích slov*. Praha: SPN, 1986. s. 378.

¹² CHMELÍK, J. a kol.: *Pozornost, úplatek a korupce*. První vydání. Praha: Linde, 2003. 222 s. ISBN 80-7201-434-X, s. 9.

¹³ MŮ ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY: *Zpráva o korupci v České republice v roce 2001 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2002/korupce/prehled.html#1>

Tab. 2 dává jasný přehled o tom, jak jsou orgány činné v trestním řízení na potírání korupce tzv. „krátké“. Nelze se divit, že si mnoho lidí s korupcí hlavu neláme a prakticky se stala běžnou součástí našeho života. Problém je v tom, že obě strany přistižené korupce jsou podle českých zákonů trestně postižitelní, proto žádná ze zúčastněných stran nemá zájem na vyšetřování. Důkazy se shánějí jen velmi těžko, dokazování je velmi složité, časově i finančně náročné.

1.3 Příčiny vzniku korupce a její formy

Existence každého jevu má svůj počátek, to stejné platí také o korupci. Chceme-li pochopit její podstatu, musíme znát podněty a příčiny jejího vzniku, prostředí, kde se vyskytuje. Můžeme se zamýšlet nad příčinami vzniku, hodnotit historický vývoj korupce, ale dojdeme k všeobecnému závěru. Současná korupce je výsledkem dlouhodobého vývoje a dlouhodobých procesů ve společnosti. Žádné společnosti, žádnému politickému režimu se ji nepodařilo vymýtit. Korupce přetrvává, je jednou z mnoha metod používaných určitými skupinami lidí při prosazování jejich individuálních a také skupinových zájmů. Existuje mnoho oprávněných důvodů, že korupce je v současné společnosti jejím velikým problémem, nedaří se odstraňovat a panuje všeobecné přesvědčení, že se ji nepodaří odstranit ani v budoucnosti. Důvod je jednoduchý – stále ještě existuje mnoho příčin, které bez ohledu na společenské zřízení vedou k negativním jevům. Je to odraz sociálního prostředí ve společnosti.

Co je základní příčinou vzniku korupce? Základní příčinou je touha po penězích a po majetku, po další osobní kariéře. Touha po penězích je u většiny lidí obrovským hnacím motorem, kterému nahrává existující korupční prostředí. Korupce má určité charakteristické rysy a osoby, které jsou náchylnější pro to, aby pro sebe získaly lepší podmínky než většinová společnost, jich dokáží využít. O jaké faktory se jedná? Podívejme se na ty, které jsou nejvíce rozhodující. Podotýkám, že níže uvedené faktory se vztahují na všechny oblasti politického, ekonomického, kulturního, sportovního života.

Široké rozhodovací pravomoci v rukou jednotlivců nebo organizací

Zatím existuje málo mechanismů pro kontrolu, v některých směrech dokonce žádné. Vytváří se tak řada příležitostí, aby úředníci této slabiny využili a za úplatu poskytli výhodu jednotlivcům nebo skupině.

Nedostatek transparentnosti

Snižuje možnost kontroly. Jedná se o osoby vázané například bankovním tajemstvím, úzkou

skupinu jedinců, kteří znají určité a velmi citlivé informace, takže se vytváří potenciální možnost korumpování těchto jedinců.

Dysfunkce systémů

Jedná se o dysfunkce právního, administrativního, kulturního, ekonomického a politického systému, kdy dochází k určitým asymetričnostem a vytvářejí se tak příznivé podmínky pro nastolení korupčního prostředí.

Kromě těchto hlavních faktorů se přidávají ještě tzv. prokorupční faktory, kterých je skutečně hodně. Ze třinácti prokorupčních faktorů alespoň několik z nich.

- **Výše úplatku** – zaujímá první místo s nejvyšší mírou rizika.
- **Fungování administrativy** – byrokracie, nejasnost fungování státní a místní správy.
- **Systém kontroly** – nefungující nebo dokonce zkorumpovaný systém nevytváří dostatečnou hrozbu.
- **Systém sankcí** - tresty nejsou dostatečným odrazujícím protikorupčním opatřením.
- **Kvalita státní správy** – účinným protikorupčním jevem je výkonná a respektovaná výkonná moc s relativně dobře finančně ohodnocenými úředníky.
- **Vliv médií** – informační serióznost má vliv roli veřejného mínění.¹⁴

Korupce je závažná trestná činnost, která se jen velmi těžko odhaluje a ještě hůře trestá. Míru korupce hodnotíme podle její závažnosti, ale kritérií, podle kterých ji klasifikujeme, je celá řada.

Malá korupce je spojená s běžným, praktickým každodenním životem. Většinou se jedná o drobné úplatky. Lidé se domnívají, že si tím v některých směrech usnadňují život. Ani si neuvědomují, že například bonboniéra nebo balíček kávy paní doktorce je také úplatek. Tato forma není považována za nebezpečnou, ale nelze přehlédnout četnost jejího výskytu.

Za **závažnou korupci** je považována korupce, ze které aktérům plynou vysoké zisky. Má značně negativní dopad do společnosti. Navíc se velmi těžko odhaluje, protože má již velmi pečlivě propracovanou organizační strukturu.

Jiným kritériem je prostředí, ve kterém se korupce odehrává. Hovoříme pak o převažující vnější, ale i **vnitřní korupci**. Ta se odehrává mezi zaměstnanci ve veřejné správě (státní správa, samospráva). Nebývá spojená s cílem získat nějaké finanční prostředky, ale zlepšit postavení jedince ve společnosti.

Další typy korupce jsou ve veřejném sektoru, v soukromém sektoru, v médiích, ve státní správě. Korupce má jedno společné – je nebezpečná a morálně odsouzeníhodná.

¹⁴ CHMELÍK, J. a kol.: *Pozornost, úplatek a korupce*. První vydání. Praha: Linde, 2003. 1222 s. SBN 80-7201-434-X, s. 21-24.

Samostatnou kapitolou je korupce ve sportu. Pozorný čtenář tištěných médií, který dlouhodobě sleduje situaci ve sportu a odkryté korupční aféry, velmi brzy zjistí, že nejprve je vše veliký humbuk, posléze vše pomalu utichá a nakonec ani nestačí zjistit, jak byla celá kauza uzavřena. Stejná situace je na internetu. Stačí zavítat na webové stránky jednotlivých sportovních svazů od fotbalu počínaje až po nejméně propagované sporty, také na webové stránky ČSTV a co čtenář zjistí. O morálce ve sportu, etice, o boji proti korupci, případně stanoviska orgánů k nejkřiklavějším případům ve sportu, ani zmínka. Bez přehánění – nebýt veřejných médií, tak česká společnost bude mít dojem, že korupce ve sportu vůbec neexistuje. Z nejrůznějších článků na internetu se tak dozvíme, že se fotbaloví funkcionáři diví, že vůbec nějaká aféra existuje, že vlastně ani nevědí, kdo vyčíslil škodu, jak se k uvedené částce dospělo, že vše je čisté, protože financování pečlivě sledují velcí sponzoři.¹⁵ Z korupčních fotbalových kauz se postupně stala fraška, která se navíc komplikovala tím, že odposlechy nejsou soudně uznávaným důkazem. Na tom také byla založena filozofie obhájců všech funkcionářů českého fotbalu, jejichž kauzy se u českých soudů zatím řešily. „*Policie bude odposlechy nepochybně používat i nadále, ale v trestním řízení už to nebude důkaz. Část politicky citlivých kauz byla na odposleších postavena, proto taky dopadly jak dopadly*“.¹⁶

1.4 Korupční jednání

Korupční jednání v České republice se odvíjí od možnosti dopustit se přímé korupce. Jak již bylo zdůrazněno, program vlády je postaven na třech pilířích – na prevenci, průhlednosti a na postihu. Postihování korupce je odvislé od omezování korupčních příležitostí. Jaké kroky je nutné podniknout bez ohledu na to, o jakou oblast činnosti se bude jednat?

Aby se výrazně ztížila možnost dopustit se korupčního jednání, bude nutné zjednodušit legislativu, zvýšit transparentnost celého legislativního procesu. Vytvořit podmínky pro používání jednotného správního řízení. Posilovat odolnost proti korupci tak, aby orgány, které mají odpovědnost za chod a řízení firem, společností, sportovních oddílů atd. nesly plnou zodpovědnost při podpoře etického jednání pracovníků, úředníků, představitelů sportovních svazů a samotných členů sportovních oddílů tak, aby byla automaticky vytvářena protikorupční atmosféra. Dále je třeba, aby veškeré prokázané případy korupčního jednání byly medializovány a veřejně odsouzeny.

Lze se oprávněně domnívat, že problémem není ani tak malá korupce jednotlivců, běžných občanů, i když samozřejmě z hlediska morálního a trestně právního to problém je, ale daleko větší problém, který společnosti doslova přerůstá přes hlavu, je problém korupčního jednání velmi dobře organizovaných a připravených skupin. Korupční jednání je považováno za poměrně snadnou cestu

¹⁵ ČTK: *Obst neví, kdo spočítal škodu způsobenou korupcí*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp?r=fotbal&c=A051031_114839_fotbal_min>

¹⁶ SOKOL, T.: *Jen napíchnout telefon je málo. Rada kauz proto skončila u ledu*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <http://m.ihned.cz/c4-10076540-38002450-700000_pdadetail-sokol-jen-napichnout-telefon-je-malo-rada-kauz-proto-skoncila-u-ledu>

k různým výhodám. Mnozí občané to berou jako fakt, na kterém není nic špatného. Například předseda KDÚ – ČSL Svoboda upozornil na to, že Česká republika dosud neratifikovala úmluvu OSN proti korupci, přestože se k tomu zavázala. Úmluva hovoří mj. o nutnosti zavedení trestní odpovědnosti právnických osob za korupční jednání v jejich prospěch. *"Jde o velmi účinný odstrašující nástroj, který odradí firmy od úmyslu získávat státní zakázky nekalým způsobem,"* řekl Svoboda.¹⁷

Korupční jednání má celou řadu forem, od jednoduchých úplatků až po velké úplatkářské kauzy a praní špinavých peněz. Korupční jednání, bez ohledu na to, do které oblasti zasahuje, vždy některou stranu zvýhodňuje a druhou poškozuje. Mnoho lidí o tom, že došlo nebo dochází ke korupčnímu jednání ví. Protože se však kauzy neřeší tak jak by měly, a naopak, ti, kteří chtěli pomoci, se dostali do problémů, je od jakýchkoli kroků, které by přispěly k odhalení korupce, odrazují. Korupční jednání, přehledy o počtu zjištěných, uzavřených případů velmi podrobně zpracovává Jolana Volejníková.¹⁸

2 KORUPCE VE SPORTU – TRESTNĚ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Korupce se nevyhýbá ani sportu, o kterém se vždycky říkalo, že sportovci hrají fair-play. Je smutnou skutečností, že se sport, zejména vrcholový a mezinárodní stává předmětem velkého obchodu. Proč je sport, především fotbal, odvětvím sportovní zábavy, které je spojeno s nejrůznějšími korupčními skandály, z nichž vyplují na povrch jen ty nejkřiklavější? Proč vůbec ke korupci ve sportu dochází?

Oprávněně se lze domnívat, že jedním z hlavních důvodů je poměrně značná uzavřenost klubů, jeho velká samoregulace, špatná dostupnost interních informací pro veřejnost. Zcela určitě se k těmto faktorům přidává skutečnost, že fotbalové a jiné kluby „táhnou“ často lidé, kteří svůj život s klubem spojili, pracovali pro jeho postup mnoho let jako dobrovolní funkcionáři, později placení funkcionáři. S postupem doby v nich rostlo povědomí, že jsou všemocní, hůře kontrolovatelní, neexistuje jakákoli vnější regulace.

Je to stejný systém, jako u státních zakázek – rozhodující úlohu hrají finanční prostředky, které

¹⁷ ČTK: *KDÚ-ČSL chce do boje proti korupci nasadit agenty provokatéry*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <http://www.ceskenoviny.cz/tema/zpravy/kdu-csl-chce-do-boje-proti-korupci-nasadit-agenty-provokatery/390115&id_seznam=297>

¹⁸ VOLEJNÍKOVÁ, J.: *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. První vydání. Zeleneč: Profess Consulting, 2007. 390 s. ISBN 978 80-7259-055-1. s. 331 – 358.

do sportu, především však vrcholového a hlavně hromadného, přitékají od sponzorů. Často se jedná o stamiliónové částky, jejichž výši s odvoláním na obchodní tajemství nikdo neprozradí. Těžko se zjišťují. Velcí sponzoři veřejně na vystoupeních nebo ve svých výročních zprávách uvádějí jen částky, které jsou věnovány pro nejrůznější nadace, sdružení, charitu apod., ale ostatní finanční aktivity skrývají pod účetní položkou – marketingové a reklamní aktivity.

Nikdo určitě nebude diskutovat o tom, že sport jako kolektivní zábava, je velmi atraktivní diváckou podávanou. O tom zcela jednoznačně píše Králík, když uvádí, že sport je založen na dobrovolnosti jako jistá protiváha k životním nutnostem a je prostředkem k odpočinku a zábavě, přičemž zdůrazňuje výchovnou úlohu sportu a sportovní zábavy, protože pomáhá odstraňovat nejrůznější negativní vlivy související s nesprávným způsobem života. V souvislosti s tím připomíná financování sportu, jeho medializaci, komercializaci a profesionalizaci.¹⁹

Pro pochopení trestně právní úpravy týkající se také sportu nejprve několik základních poznámek. Problematiku sportu v České republice vymezuje zákon o podpoře sportu,²⁰ který vymezuje postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšnou činnost.²¹

V zákonu se hovoří o tom, že „*pojem sport představuje všechny formy tělesné činnosti, které prostřednictvím organizované i neorganizované účasti si kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní*“,²² v následujícím odstavci se uvádí, že: „*sportem pro všechny se rozumí organizovaný a neorganizovaný sport a pohybová rekreace určená širokým vrstvám obyvatelstva*.“²³

Zákon o podpoře sportu zajišťuje finanční prostředky ze státního rozpočtu, také rozpočtu krajů a obcí, SAZKY, a. s., nejen na vlastní činnost jednotlivců a týmů, ale také na výstavbu, rekonstrukci, udržování stávajících sportovních zařízení. Například jen za rok 2008 odvede Sazka pro rozvoj sportu a tělovýchovy 991 miliónů korun.²⁴ V rozpočtu na rok 2009 je pro podporu činnosti v oblasti sportu vyčleněno ze státního rozpočtu 1 901 526 tis. Kč, z toho je pro sportovní reprezentaci vyčleněno bez programu č. 233510²⁵ 988 902 tis. Kč, pro tělovýchovu včetně programu č. 233510 celkem 912 624 tis. Kč.²⁶

2.1 Přijímání úplatků

Přijímání úplatku je nejzávažnějším trestným činem, upravuje ho paragraf 160 trestního zákona.²⁷

¹⁹ Blíže viz KRÁLÍK, M.: *Právo ve sportu*. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2001. 304 s. ISBN 80-7179-532-1. s. 49 – 50.

²⁰ Česko. Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

²¹ Tamtéž, § 1

²² Tamtéž § 2, odst. 1

²³ Tamtéž, § 2 odst. 2

²⁴ SAZKA, a. s.: *Výroční zpráva společnosti SAZKA, a. s. za rok 2008*. s. 32.

²⁵ Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny sportovních organizací, podpora rozvoje a obnovy sportovních zařízení ...

²⁶ MF ČR: *Kompletní zákon č. 475/2008 Sb. O státní rozpočtu České republiky včetně příloh a formulářů*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakon_o_sr_44614.html>

²⁷ Česko. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní zákon

K definici úplatku uvádí Rozehnal: „*Skutková podstata tohoto trestného činu je definována tak, že kdo v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu přijme nebo si dá slíbit úplatek, dopouští se trestného činu přijímání úplatku*“.²⁸

2.2 Podplácení

Je samostatným trestným činem. Nabídnutí úplatku je specifikováno také slovním vyjádření „pak se vyrovnáme“. Podplácení²⁹ se dopouští ten, kdo jinému v souvislosti s obstaráním věci obecného zájmu poskytne nebo slíbí úplatek. Rozdíl mezi nabídkou úplatku a slibem úplatku je v tom, že nabídka je formulována tak, že úplatek bude poskytnut okamžitě, a to v dohodnuté době, kdežto slib je velmi nekonkrétní.³⁰

2.3 Nepřímé úplatkářství

Trestní zákon také zahrnuje nepřímé úplatkářství.³¹ Toho se dopouští osoba, která slíbí jiné osobě, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele nebo že tak již učinil anebo ten, kdo z tohoto důvodu takový úplatek poskytne, nabídne nebo slíbí.³²

3 PŘÁVNÍ POSTUPY PŘI VYŠETŘOVÁNÍ KORUPCE VE SPORTU

3.1 Podněty k prověřování

Podněty podávají osoba nebo osoby, které mají podezření ze spáchání trestného činu, orgánům činným v trestním řízení. Na základě předaných podnětů musí orgány činné v trestním řízení zahájit vyšetřování – podněty přijmout, prověřit je a kvalifikovaně se jimi zabývat. Faktem je, že ne všechny podněty jsou oprávněné. Někdy hraje velkou úlohu zcela jiná motivace než byl původní záměr, často se stává, že je to buď z neznalosti problému, nebo také jen důvodů pomsty.

3.2 Pátrací postupy v prověřování

Kriminalistické postupy a postupy trestněprávní souvisí spolu velmi úzce souvisí. Pátrací postupy jsou soubory prostředků a opatření, které slouží k zjištění nejrůznějších informací. Uplatňuje se mnoho metodických, taktických postupů, doporučení. K typickým postupům patří operativně pátrací činnost, finanční šetření.

²⁸ ROZEHNAL, A. *Korupce a český právní řád*. In: FRÍČ, P. a kol.: *Korupce na český způsob*. Praha: Nakladatelství G plus G, 1999. ISBN80-86103-26-9. s. 48.

²⁹ § 161, zákon č. 141/1961 Sb., trestní zákon

³⁰ Tamtéž, s. 57

³¹ § 162 zákon. Č. 141/1961 Sb., trestní zákon

³² Tamtéž, s. 58

3.3 Procesní postupy v prověřování

Předpokladem je zahájení úkonů trestního řízení, které se provádí formálním aktem – záznamem o provedení úkonu trestního řízení.³³ Základním cílem je seznámit státního zástupce s tím, že policejní orgán začal vyšetřování ve věci podezření ze spáchání určitého trestného činu. Ten nemusí mít v počátku vyšetřování konkrétní podobu, musí však být vymezen skutkově. Ve stadiu prověřování lze využít celou škálu důkazních prostředků, výsledky svědků lze provést jen v případě neodkladnosti, za dodržení podmínky účasti soudce. Ze stadia prověřování, kdy je znám pachatel, se následně přechází do stadia trestního stíhání.

3.4 Rozsah dokazování

Dokazuje se, zda se skutek skutečně stal, zda je v něm spatřován trestný čin, zda skutek skutečně spáchal obviněný a jaké měl k tomu pohnutky, posuzují se okolnosti, které měly vliv na spáchání trestného činu, posuzují se osobní poměry pachatele a také okolnosti, které vedly ke spáchání trestného činu. U úplatkářství se za základní důkazní prostředek považuje výslech obviněného a svědků. Podle zákona jsou obě strany – dávající úplatek i přijímající úplatek – pachateli trestného činu. Svědkové jsou velmi důležití, ti zpravidla přesně popíší průběh úplatkářství, podávají objektivní informace.

3.5 Největší korupční aféry českého sportu

Jedna z největších fotbalových korupčních afér vyplavala na povrchu v roce 2004, když už předtím se v červnu 2003 dostala na povrch informace v souvislosti s klubem z Dolních Kounic. Ten byl v tabulce jasně sestupující. V posledním zápasu, ve kterém se rozhodovalo o udržení nebo sestupu, najednou nečekaně remizoval 1 : 1. První náznaky o případné korupci nebylo možné ověřit, byly to spíše jen spekulace. Takže se postupně rozvinulo několik verzí, z nichž každá byla předkládána jako ta nejpravděpodobnější. Celá situace nakonec dospěla k tomu, že policie nasadila odposlechy na rozhodčího Zejdu. Tak zajímavý výsledek však vůbec nikdo nečekal. Nítky se pomalu začaly rozplétat.

Pro představitele Českomoravského fotbalového svazu nastal šok. V listopadu 2003 policie zachytila telefonický rozhovor mezi rozhodčím Zejdou a sportovním ředitelem 1. FC Synot Hastíkem, který mu nabídl úplatek ve výši 120 000 korun za ovlivnění zápasu mezi 1. FC Synot s FK Chmel Blšany ve prospěch Synotu. Ten skutečně vyhrál 3 : 1. Od té doby se traduje pověstná otázka „Kapřící přípluli?“³⁴

³³ § 158 odst. 3 trestního řádu.

³⁴ FELT, K.: Český fotbal: skandální odhalení. České vydání první. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004. 536 s. ISBN 80-7360-221-0. s. 8 – 11.

Zatčením Hastíka a Hrušky začala největší fotbalová korupční aféra v České republice. Nikdo z aktérů netušil, že je již dlouho sledován policií.

Zajímavé je sledovat kauzu Synot časově. Celá fotbalová korupční aféra začala 30. dubna zatčením sportovního ředitele Synotu Jaroslava Hostíka a rozhodčího Stanislava Hrušky. Později byli obviněni další rozhodčí - Zejda, Hlaváč, Krátký, Dvořáček a Hruška. Několik let doslova kralovali na špici seznamu rozhodčím Gambrinus ligy, Hlaváč byl dokonce na seznamu mezinárodní federace FIFA. Disciplinární komise ČMFS je shledala vinnými z přijímání úplatků. Rozhodčí nesmí působit v českém a mezinárodním fotbale.³⁵ Disciplinární komise potrestala 1. FC Synot pokutou a odebráním 12 bodů před příštím ročníkem ligy.³⁶

Dne 8. června 2004 se objevuje článek,³⁷ že šéf společnosti Synot a hlava stejnojmenného fotbalového klubu Ivo Valenta neví o obvinění z napomáhání úplatkářství v korupční fotbalové aféře, které mu podle některých médií mělo být předáno.

V závěru června 2004 se poprvé objevila v novinách podrobnější zpráva o uplácení v dalších fotbalových klubech spojených s 1. FC Synot. V této zprávě³⁸ informuje státní zástupce Pukovec o tom, že „případ už přesáhl do druhé ligy, možná i na třetiligový tým.... Podezření na korupční jednání se vztahuje jak na další funkcionáře, tak rozhodčí“. Zajímavé je, že už tehdy Pukovec prohlásil, že „Všechny kauzy zřejmě u soudu neskončí..... protože důkazy nejsou tak jasné, aby věc mohla jít před soud“.

Na začátku července 2004 se objevila v tisku informace, že se pod dozor žalobců a detektivů protikorupční služby dostaly prvoligové kluby Viktorie Žižkov, FK Jablonec, FK Teplice, Sparta Praha, Slovan Liberec, Sigma Olomouc a SFC Opava. Z druholigových to mají být SC Xaverov, FK SIAD Most a FC Vítkovice. Trestní řízení bylo mezitím zahájeno již v Teplicích.

V současné době pracuje Hastík jako manažer Šardic, když dva roky předtím měl zakázanou jakoukoli činnost ve fotbale. Na otázku novinářů, kteří chtěli napsat o průběhu zápasu mezi Šardicemi a Velkým Meziříčím, v závěru hovoru sdělil: „Všechno se změnilo k horšímu. Fotbal je zkorumpovaný odshora až po ty nejnižší články.“³⁹

Dalším případem byla korupce v kauze kolem Viktorie Žižkov, ve které byl hlavním aktérem Ivan Horník, bývalý fotbalový funkcionář. Od okresního soudu odešel Horník za ovlivňování výsledků zápasů se sedmiměsíční podmínkou s pětiletou zkušební lhůtou, obdržel zákaz činnosti ve

³⁵ MALINA, R.: *Sudí přišli s úsměvem, odešli šokováni*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://fotbal.sport.cz/fotbal/gambrinus-liga/33000-sudi-prisli-s-usmevem-odesli-sokovani.html>>

³⁶ SPÓRT.CZ, PRÁVO: *V hledáčku policie je kvůli korupci už jedenáct klubů*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://fotbal.sport.cz/fotbal/gambrinus-liga/35493-v-hledacku-policie-je-kvuli-korupci-uz-jedenact-klubu.html>>

³⁷ SPÓRT.CZ, PRÁVO: *Šéf Synotu Valenta neví o obvinění*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://fotbal.sport.cz/fotbal/gambrinus-liga/33698-sef-synotu-valenta-nevi-o-obvineni.html>>

³⁸ SPÓRT.CZ: *Korupční aféra se rozroste o další fotbalové kluby*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://fotbal.sport.cz/fotbal/gambrinus-liga/35210-korupcni-afera-se-rozroste-o-dalsi-fotbalove-kluby.html>>

³⁹ SAIVER, F.: *Ůcerňujete mě, to je ubohost, zlobí se Hastík, Někdejší manažer FC Synot*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <http://fotbal.idnes.cz/ocernujete-me-to-je-ubohost-zlobi-se-hastik-nekdejsi-manazer-fc-synot-120-/fot_dsouteze.asp?c=A090615_213826_fot_dsouteze_rou>

fotbale na deset let a také pokutu 900 tisíc korun.

Horník si podal stížnost, která skončila až u Ústavního soudu. Ten ji zamítl s odůvodněním, že *"Fotbal je třeba vnímat jako celospolečenský fenomén a jakékoliv projevy korupce (podplácení, ovlivňování výsledků) v rámci fotbalového hnutí je nutné považovat za společensky nebezpečné, a tedy trestné"*.⁴⁰ Korupční kauza Viktorie Žižkov se stala známou mezi širokou veřejností i díky divadelnímu ztvárnění odposlechů z rozhovorů Horníka a dalších aktérů ve hře Ivánku, kamaráde, můžeš mluvit? V podání herců Petra Čtvrtníčka a Jiřího Lábuse.

Jak se o korupci mluví mezi fotbalovými funkcionáři? ⁴¹

První příklad

Když bývalý fotbalový reprezentant Ladislav Vízek natvrdo řekl, že v nižších fotbalových soutěžích panuje hotové korupční Palermo a že výsledek čtvrtiny prvoligových utkání je předem zaplacen, dostalo se mu například odpovědi v tisku od šéfa komise fotbalových rozhodčích Milana Brabce, že se jedná o pouhý hospodský drb.

Druhý příklad

Nikdo nechce být mezi fotbalisty označen za škůdce, který neumí obvinění dokázat, takže vše jsou pouhé spekulace a jejich šířiteli jsou především žurnalisté (Alexandr Károlyi).

Třetí příklad

Reportéři České televize usvědčili skrytou kamerou tři rozhodčí z nižších soutěží na Nymbursku z braní úplatků. Trest? Dva roky nesmějí s píšťalkou na hřiště.

Čtvrtý příklad

Objevilo se podezření, že obránce Viktorie Žižkov Tomáš Hunal prodal v roce 2002 klíčové prvoligové utkání se Slávií. Žižkov tehdy prohrál, přišel o titul a skončil na třetím místě. Obvinění byla později stažena, nikdo nic neviděl, nikdo nic neslyšel.

Korupční ceník ve sportu⁴²

První liga, běžný zápas	50 až 300 000 Kč
Zápas o titul či záchranu	až 1 000 000 Kč
Druhá a třetí liga	10 až 30 000 Kč, divize 10 000 Kč
Okresní přebor	1 000 až 5 000 Kč

⁴⁰ ČTK: *Ústavní soud zamítl stížnost „otce“ fotbalové korupce Horníka*. online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: < <http://sport.ihned.cz/c1-37996430-ustavni-soud-zamitl-stiznost-otce-fotbalove-korupce-hornika>>

⁴¹ Informace jsou z článku ADAMCE, R.: *Sport: uplácí se. Důkazy? Nejsou*. Lidové noviny, 24. 2. 2004, s. 31.

⁴² tamtéž

A jak se trestají korupční kauzy u českých soudů?

První příklad

S podmíněnými tresty odešli od ostravského soudu rozhodčí Václav Zejda (dostal sedm měsíců s dvouletým podmíněným odkladem, peněžité trest 130 000 korun), Jaroslav Gruber (pět měsíců podmíněně, pokutu 100 000 korun), manažeři sportovních klubů Vítkovice a Opava Radomír Hruboň (šest měsíců podmíněně, pokutu 150 000 korun), Gustav Santarius (pět měsíců podmíněně, pokutu 50 000 korun). Svědci si na nic údajně nepamatovali, hlavní aktéři se k soudu vůbec nedostavili.⁴³

Druhý příklad

Liberecký soud v kauze údajné korupce kolem fotbalového klubu Slovan Liberec porušil zákon ve prospěch sudího Václava Zejdy, klubového funkcionáře Františka Myslivečka a delegáta Christose Čanaklise. Dne 28. listopadu 2006 o tom rozhodl Nejvyšší soud, který tak vyhověl stížnosti bývalého ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila (ODS). Korupce se údajně objevila kolem zápasu první ligy mezi Libercem a Zlínem na jaře 2004. Obžaloba považovala za klíčový důkaz policejní odposlechy. Právě ty byly hlavním důkazem proti sudím a funkcionářům v celé úplatkářské aféře v českém fotbale. Všechny soudy je uznávaly jako důkazy. Jen liberecký soud uvedl, že záznamy hovorů vznikly nezákonně, a proto trojici mužů zprostil obžaloby. Přestože Nejvyšší soud rozhodl o procesním pochybení nižší instance, trojice fotbalových funkcionářů už před soud nepůjde. Stát by se to mohlo pouze tehdy, pokud by se našly nové důkazy.⁴⁴

Třetí příklad

Ivan Horník – jeho případ se dostal až k Nejvyššímu soudu. Horník, který dostal sedmiměsíční podmínku s pětiletou zkušební lhůtou, zákaz činnosti ve fotbale na deset let a pokutu 900 tisíc korun, v dovolání uvedl, že sport je ryze soukromou aktivitou, a proto by do něj stát neměl zasahovat. Soudy by neměly korupci ve fotbale vůbec trestat!!!⁴⁵

Čtvrtý příklad – jaké rozdíly

⁴³ ČÁNOVÁ, A.: *Rozhodčí Zejda dostal za korupci sedm měsíců podmíněně*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <http://www.rozhlas.cz/ostrava/sport/_zprava/297898>

⁴⁴ ČT24, ČTK: *Nejvyšší soud: Ve fotbalové korupční aféře liberecký soud pochybil*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://www.ct24.cz/domaci/56019-nejvyssi-soud-ve-fotbalove-korupcni-kauze-liberecky-soud-pochybil>>

⁴⁵ FRÁNEK, T.: *Korupce ve fotbale není soukromá věc, řekl soud*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/soudy-a-pravo/clanek.phtml?id=514706>>

- Pětiletým zákazem činnosti potrestala Evropská házenkářská federace dva německé rozhodčí. Frank Lemme a Bernd Ullrich řídili v roce 2006 finále Poháru vítězů pohárů, po kterém celníci na moskevském letišti našli v Ullrichově zavazadle 50 000 dolarů. Mají na pět let zakázanou jakoukoli činnost v mezinárodní házené.
- Trenér rumunské házenkářské reprezentace Aihan Omer a šéf svazu Palau Petre dostali za prokázaný pokus o ovlivnění rozhodčích pětiletý zákaz působení v házené. Úplatek nabídli rozhodčím před duelem kvalifikace MS s Černou Horou.
- Vratislavské státní zastupitelství (Polská republika) se úplatkářskou aférou ve fotbale zabývá od roku 2005. Zatím bylo obviněno 230 lidí – rozhodčích, trenérů, fotbalistů, funkcionářů. Letos v dubnu (2009) poslal na čtyři roky do vězení bývalého prezidenta klubu Arka Gdyně Jacka Milewskeho a na tři a půl roku dalšího funkcionáře Ryszarda Forbricha, Celkem už bylo odsouzeno 17 osob.⁴⁶

Kde jsou dnes účastníci korupčních afér?

Milan Brabec – někdejší místopředseda svazu a šéf rozhodcovské komise, symbol prorůstání korupce do nejvyšších pater českého fotbalu. Podniká v oblasti dabingu a také realit.

Václav Zejda – prototyp rozhodčího označovaný jako „rozhodčí-dobytek“. Dostal se jako první do telefonních odposlechů. Věděl toho tolik, až se vyšetřovatelé divili. Tvrdí dodnes, že je nevinný a chce se očistit. Zatím podniká ve zdravotnictví.

Milan Šedivý – intenzivně komunikoval s Ivanem Horníkem. Dodnes nebyl potrestán. V současné době píská v nižších soutěžích a dokonce figuruje ve vedení druholigového Hradce Králové.

Jaroslav Hastík – dostal dvouletý distanc a pokutu 100 000 korun. Z fotbalu nezmizel. Působí v divizních Šardicích.

Roman Berbr – klasický příklad nesmrtelného funkcionářského „šibra“. Jeho jméno figurovalo už v 90. letech a rovněž v roce 2004 byl jedním z aktérů telefonních úplatkářských debat. Protože nebyly pádné důkazy, vždy ze všech afér vyšel neposkvřněn. Ve fotbale nadále zůstává jako předseda Plzeňského krajského fotbalového svazu.

Lubomír Puček – bývalý sudí, obviněn z korupčního jednání, jenže na Slovensku. Působil jako manažer Slávie Praha. Manažerskou funkci opustil, ale stále se pohybuje v blízkosti klubu jako „konzultant“.

Miroslav Liba – potrestán nebyl. Pracuje v ČMFS. Pohybuje se u české reprezentace, byl zbytečnou součástí realizačního týmu. Nikdo vlastně neví, co přesně tam dělá.

Provázanost sportu a sponzoringu

⁴⁶ ČTK, IHNED.CZ: *Polská policie zatkla kvůli korupci dva fotbalové rozhodčí*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://sport.ihned.cz/c1-37919420-polska-policie-zatkla-kvuli-korupci-dva-fotbalove-rozhodci>>

Září 2008. Do médií se dostává čtyři roky stará nahrávka stavitele Přemysla Veselého a senátora Vlastimila Sehnala (ODS). Veselý na ní popisuje praktiky sponzoringu brněnského sportu. Veselý tvrdil, že za přidělování zakázek brněnským firmám dostávala ODS úplatky. Ze záznamu vyplývá, že systém stavebních zakázek a sponzoringu je provázaný. Veselý říká, že politici by měli více zohledňovat, kolik peněz která firma dává do sportu. „*Veselý dává šest miliónů... Imos dává dva. Tak musíme Veselému ulevit*“, popisuje podnikatel.⁴⁷

4 BOJ PROTI KORUPCI VE SPORTU

4.1 Nástroje a formy potlačování korupce

Jednou z mnoha možností potlačení korupce je nutnost uplatnění protikorupčních nástrojů. Protikorupční nástroje se dělí na nástroje preventivního a represivního charakteru, na nástroje legislativního charakteru a nástroje organizačního charakteru. Preventivní protikorupční nástroje jsou opatření, která jsou způsobilá předcházet případné korupci. Represivní nástroje zabezpečují sankční postih. Legislativní protikorupční opatření jsou opatření, která se přijímají formou zákona. Protikorupční opatření organizačního charakteru spadají do tzv. interna veřejné správy, také se aplikují na základě zákona.

Nástroje preventivního charakteru

Zvyšování transparentnosti

Jedná se o to, aby všechny aktivity, finanční toky, jakékoli operace byly transparentní, průhledné, tzv. čitelné, aby nezádávaly sebemenší důvod k podezření z trestného činu úplatkářství apod.

Právo na přístup k informacím

Každý občan má právo získat informace z oblasti, která ho zajímá, zvláště, jsou-li aktivity, veškeré činnosti hrazeny z veřejných prostředků. Umožňuje to zákon o svobodném přístupu k informacím.⁴⁸ Možnost odepření informací definují příslušné právní normy. Veškeré podnikatelské subjekty, kterými také fotbalové kluby jsou, mají ze zákona povinnost uveřejňovat své každoroční výsledky hospodaření.

Informační technologie v boji proti korupci

⁴⁷ STRNADOVÁ, T., SMETANA, J.: *Korupce v Brně: sponzoring sportu mohl pomáhat firmám k zakázkám*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <http://zpravy.idnes.cz/korupce-v-brne-sponzoring-sportu-mohl-pomahat-firmam-k-zakazkam-p8s-/brno.asp?c=A080902_204327_brno_atk>

⁴⁸ Zákon č. 106/1991 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Technologie umožňují snadné zpracování nejrůznějších podkladů, dokumentů a informací. Tím umožňují opět větší průhlednost a dodržování standardnosti všech operací a klubových sportovních činností. Uveřejněním informací na internetu se stávají veškeré informace snadno dostupné a kontrolovatelné. Elektronické nástroje také mohou pomoci potlačovat korupci, protože jejich uveřejnění může například umožnit porovnání s dalšími informačními zdroji. Navíc elektronické systémy dokáží provést kontrolu skrytých rozpočtových položek, čímž zvyšují možnost odhalení korupčních praktik.

Další nástroje

Česká republika zpracovala několik koncepcí boje proti korupci, návrhů jak jí čelit. Každá koncepce vytváří dojem, že tentokrát byla provedena skutečně důkladná analýza současného stavu a navrženy takové nástroje, které společným postupem odpovědných orgánů a institucí korupci velmi rychle odstraní. Vytvořené koncepce k boji proti korupci však se zcela minou účinkem, pokud nebude politická vůle, bez ohledu na toho, o koho se jedná, tento palčivý problém urychleně, důsledně a velmi tvrdě řešit tak, aby potrestání viníků působilo skutečně represivně a jako odstrašující příklad. Současný stav v této oblasti, dlouhá léta se táhnoucí soudní případy, z nichž některé „vyšuměly“ prakticky do ztracena, jen vyvolají pocit v části veřejnosti, že korupce je v České republice prakticky nepostížitelná.

Dalším nástrojem je výrazné zpřísnění trestního postihu za úplatkářství a korupci všeobecně. Od 1. ledna 2010 nabude právní moci nový trestní zákoník, který nahradí více než 40 let starý zákoník. Nový trestní zákoník u trestného činu přijímání úplatku, vzhledem ke společenské závažnosti takového jednání zvyšuje trestní sazby. Sazba u trestného činu přijímání úplatku, podplácení zákon upravuje a upřesňuje tak, aby pokrývaly přímé přijímání úplatku a podplácení, i nepřímé úplatkářství prostřednictvím jiné osoby. V rámci úplatkářství, a to jak u přijímání úplatku, tak i u podplácení je upravena i korupce v soukromém sektoru na základě Rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie o boji s korupcí v soukromém sektoru a Společné akce přijaté Radou EU na základě článku K. 3 Smlouvy o Evropské unii o korupci v soukromém sektoru.⁴⁹

Za zmínku stojí korupční linka, kterou zřídilo Ministerstvo vnitra ČR a od které si slibovalo značný úspěch v boji proti korupci. Jenže právě nedůslednost při trestání korupce nemotivuje k tomu, aby lidé prostřednictvím této linky sdělovali své poznatky. Navíc v českých podmínkách má mnoho svědků velmi nedobré zkušenosti s českou policií a českými soudy, kdy se v mnoha případech na svědka pohlíží jako na potenciálního viníka.

Odstraňování korupce je často spojeno s tvrdou represí. Nelze očekávat, že při nedodržení legislativních pravidel odejdou viníci nepotrestáni nebo jen s mírným trestem, který nebude mít

⁴⁹ REDAKCE EPRAVO: *Nový trestní zákoník zpřísnuje trestní sazby v případě přijímání úplatku. Synot.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: < <http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-trestni-zakonik-zprisnuje-trestni-sazby-v-pripade-prijimani-uplatku-37678.html> >

odstrašující účinek. Pro nastolení pořádku tvrdá represe je skutečně nutná, společně s ní také vynucování pravidel, která společnost stanovila. Slova o morálním aspektu u lidí vyvolávají úsměv. O morálce si část české společnosti myslí své, morálka a etika pro ně nic neznamena.

Jaké další nástroje by mohly efektivně přispět k potírání korupce ve sportu? V první řadě je nezbytné o této problematice často hovořit, využívat média k veřejným diskusím, ukazovat na konkrétních příkladech, kam až může korupce dojít a jaké v ní je skryto nebezpečí. Takto postupovat je nutné především u sportu, protože to je oblast, která zajímá velkou část obyvatelstva, sport je mu mnohem blíže než veřejné zakázky, protože pod tímto pojmem si velká část občanů neumí nic moc konkrétního představit. Je potřeba o sportu mluvit, nesoustřeďovat informace z této oblasti jen na to, kolik fotbalisté berou, kolik mají aut, kam jezdí na dovolenou, jaké mají milenky, ale také hovořit o tom, kolik peněz kluby dostávají, na co je vynakládají, jak kontrolují způsob jejich čerpání apod.

Pomoci může výchova. Naučit veřejnost i sportovce striktně rozeznávat, co je morální a co neetické, proč a jaké důsledky z nedodržování legislativy pro provinilce vyplynou. Poukazovat pravidelně na to, že korupce ve sportu je zrovna tak právně a trestně postižitelná jako jakýkoli jiný trestný čin.

Čas od času se v diskusích, veřejných vystoupeních objevuje tvrzení, že kluby jsou samostatné podnikající subjekty, mají svá práva v oblasti zveřejňování informací týkající se hospodaření. Jako by zapomínaly, že žijí z prostředků státních, veřejných a sponzorů. Zcela jistě nikomu nepůjde o zrušení samostatnosti sportovních klubů, ale zcela určitě půjde o to, aby si i sportovní svazy a kluby uvědomily, že je nutné zavést do jejich fungování samosprávy určité kontrolní prvky.

4.2 Legislativní prostředky boje proti korupci

Není žádným tajemstvím, že Česká republika disponuje velkým množstvím zákonů, nařízení, směrnic apod. a vyznat se v nich není jednoduché. Samotní právníci přiznávají, že často mají problém se v jejich spleti správně orientovat. Například Pospíšil při hodnocení současného stavu české legislativy napsal: „*Nedojde-li k odvratu od legislativního šílenství posledních let, přestane právo plnit svoji funkci regulátora společenských vztahů*“.⁵⁰ Problém je v tom, že kvalitně připravený zákon při projednávání ve sněmovně dozná takových změn, že se poslanci později diví, co to vlastně schválili. Jedno je však zřejmé – chce-li společnost bojovat proti korupci, musí mít kvalitní zákony, obsahující dostatečné represivní prostředky a dostatečnou vymahatelnost práva.

V této části se nyní zaměříme na přehled zákonů a dalších legislativních dokumentů trestního práva hmotného a procesního, na jejichž základě může dojít k vyšetření a odsouzení korupčního jednání a dalších negativních jevů, které s korupcí souvisí. Týká se samozřejmě také trestných činů

⁵⁰ POSPÍŠIL, J.: místopředseda ústavněprávního výboru PS Parlamentu ČR, časopis Veřejná správa, roč. 2006, č. 23, str. 27.

souvisejících se sportem. Legislativní protikorupční opatření je nutné přijmout formou zákona.

Po vstupu do Evropské unie musela Česká republika do své legislativy implementovat právo Evropské unie. Novela zákona č. 96/1999 Sb., obohatila trestní zákon o definici úplatku, zpřísnila trestní postih. Byl také novelizován trestní zákon č. 134/2002 Sb., který zavedl skutkovou podstatu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Pro lepší odhalování, stíhání korupčních trestných činů byl novelizován zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Uskutečnila se také novela trestního řádu č. 265/2001 Sb. Dále byla přijata celá řada dalších zákonů novel a nařízení s cílem zesílit boj proti korupci a korupčnímu jednání.

4.3 Toky veřejných financí a sport

Českým sportem, a především fotbalem, každým rokem protékají obrovské finanční částky, které umožňují klubům žít prakticky bezstarostně. Nelze se proto divit, že je to právě fotbal, kde dochází k největšímu počtu korupčních skandálů.

Český fotbal příjmy (1. liga):

Nejlépe hospodaří Slávia, nejhůře Sparta. Sparta má astronomickou ztrátu 159 miliónů korun, Slávia je v plusu 100 miliónů korun. Týmy první ligy získávají finanční prostředky v první řadě od sponzorů, následně z prodeje hráčů, z prodeje reklam a vstupného. Od sponzorů získaly 1,3 miliardy korun, což je průměr 55 % z jejich rozpočtů. U menších oddílů sponzoři poskytují až 80 % příjmů, u větších, jako je Slávia kolem 30 %. Příjmy z reklamy představují 545 miliónů korun, což je cca 22 % z celkového rozpočtu. Například reklamní příjmy Teplic činí ročně 75 miliónů korun, Mladé Boleslavi kolem sto miliónů korun. Další příjmy jsou z televizních práv na přenosy sportovních utkání, prodeje hráčů, suvenýrů apod.

Český fotbal výdaje (1. liga):

Platy hráčů 136 miliónů ročně, mzdové rozpětí je široké, přední hráči vydělávají milióny, hráči v menších klubech desetitisíce. Další výdaje jsou za nákup hráčů, platby funkcionářům, manažerům, pronájem stadionu a další.⁵¹

Údaje uvedené výše jsou z oficiálních zdrojů prvoligových družstev za rok 2008. Přes tuto skutečnost zveřejnění hospodaření mnoha je u mnoha oddílů tabu. Za příklad stojí otištění výňatku článku z týdeníku Týden, což jsou doslova perly.⁵² Šestnáct fotbalových klubů, které hrály nejvyšší soutěž, obdrželo žádost o výroční zprávu. Odpověděly čtyři – viz ukázka. „*Po dvou letech pobytu A*

⁵¹ NAŠE ADRESA.CZ: *Z čeho žije a za co platí český fotbal*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://www.naseadresa.cz/cz/s347/Zpravodajsky-portal/Multimedia/c1455-Topgrafika/n7583-INFOGRAFIKA-Cesky-fotbal-nelepe-hospodari-Slavie-nejhure-Sparta>>

⁵² ŠÁLEK, M.: *Branky body peníze*. In týdeník Týden, 10. 5. 2004, s. 24.

týmu ve 2. fotbalové lize se podařilo postoupit zpět do 1. ligy," uvádí Michal Herych, předseda představenstva akciové společnosti FC Viktoria Plzeň. Co se týče investic, obdívá je společnost jednou větou: *„Ve spolupráci s magistrátem jsme naplňovali požadavky, aby stadion ve Štruncových sadech splňoval podmínky pro nejvyšší soutěž.“* Zpráva neobsahuje jména sponzorů, natož bilanci nákladů a příjmů. Obchodní zákoník přitom definuje strukturu výroční zprávy přesně, rozhodně v ní nesmí chybět tabulka výnosů a nákladů.

Ukázky dalšího financování fotbalových klubů z peněz daňových poplatníků:⁵³ Čtenář by se domníval, že pod názvem tohoto materiálu si může představit zlepšení dopravy, vybudování sítě ubytovacích kapacit apod., místo toho obsahuje výčet dotací ze státních peněz!

1. Oprava stadionu pro prvoligový FK Jablonec nad Nisou – 40 miliónů korun.
2. Umělý trávník pro SK České Budějovice – 9 miliónů korun.
3. Šatny pro sestupující FC Viktorii Plzeň – 7 miliónů korun.
4. SK kladno – modernizace areálu – 18 miliónů korun

„Spolufinancování vrcholového sportu z veřejných rozpočtů mi nevdá, mládež potřebuje vzory. Zlobí mě ale způsob, jakým se dotace přidělují. Je nesystémový a zákulisní. To se týká i miliardy ze Sazky“, říká poslanec Petr Bratský.⁵⁴

Jaké další připomínky se k tomuto financování objevily?

1. Je nesmysl, aby peníze na prvoligový fotbal šly z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Dotace by měly skončit nejpozději do roku 2014.
2. U špičkových soutěžích jsou ve hře nemalé podnikatelské zájmy.
3. Elitní fotbalové kluby využívají peníze z veřejných rozpočtů určených pro neziskové organizace, neexistuje veřejná kontrola hospodaření s nimi.
4. Nejasné hospodaření s penězi nahrává korupčnímu prostředí.

Údaje svědčí o tom, že se státními finančními prostředky pro sport a tělovýchovu se dobře nehospodaří. Všichni známe pojem „porcování medvěda“, které se každoročně odehrává v parlamentu. Kdo má z poslanců „delší prsty“, ten více finančních prostředků „urve“ pro místo svého bydliště. Pokud bychom tuto situaci chtěli prezentovat z hlediska korupce, nebude příliš odvážné tvrzení, že je to klasický příklad politické korupce prolínající se do sportu. Je to vysoce nemorální, trestuhodné. Občané, kteří si poslance zvolili, tuto dlouholetou praxi odsuzují, ale poslanci to považují za normální. Musí přece svým spoluobčanům pomáhat.

⁵³ Údaje jsou použity z materiálu Parlamentu ČR Podpora rozvoje a obnovy regionální infrastruktury.

⁵⁴ tamtéž

5 PREVENCE KORUPČNÍHO JEDNÁNÍ VE SPORTU

5.1 Význam prevence korupčního jednání

Prevence bez ohledu na to, které činnosti se dotýká, má za úkol snižovat určitý negativní jev, v tomto případě možnost korupce, která je prakticky za současného legislativního stavu nezničitelná. Pokud nebude vypracován takový komplex opatření, která budou působit komplexně, zásadně hodně tvrdě a také, bez nadsázky řečeno, odstrašujícím příkladem ve svých konečných důsledcích, žádné společnosti se ji nepodaří vymýtit anebo radikálně omezit.

Ke konstatování je nutné přidat ještě jeden faktor – společnost se musí naučit vytvářet svými odmítavými postoji ke korupci nesmiřitelné prostředí, dát ostře najevo, že se nehodlá smířit s tímto velmi nebezpečným jevem a že její orgány činné v trestním řízení budou postupovat zcela nekompromisně při vyšetřování a následném udělování trestů.

Na druhou stranu však musíme uvést, že jenom represe nic neřeší. Pouze donutí ty, kteří se korupce dopouštějí anebo ji umožňují, změnit taktiku, nalézt některé ze slabých míst společnosti a pokračovat nadále jinou formou.

5.2 Způsoby a formy prevence

Korupční jednání bez ohledu na to, v které zemi se odehrává, je velký světový problém. Korupce je záležitostí všech států, jejich orgánů činných v trestním řízení, ale je to především problém morální. Z hlediska celospolečenského je její příčinou v chudších a chudých zemích chudoba, snaha získat určitá privilegia se zjištěnými motivy.

Abychom mohli korupci účinně bojovat, je nutné znát nejprve příčiny jejího vzniku. Mezi prvotní příčiny můžeme zahrnout touhu po získání určitých výhod, na které by za běžných podmínek nebylo možné dosáhnout, zajištění přístupu ke službám, které jsou nedostatečné apod.

Hlavní důraz je však nutné klást na prevenci. Jaké jsou základní podmínky v boji proti korupci? Především uskutečnění rovnocenného a spravedlivého právního prostředí, provádění důsledné kontroly činnosti osob, které zodpovídají za svěřené úseky, zvláště za hospodaření s finančními prostředky, ale také o nejrůznější informace, které mají v obchodním světě stále větší cenu. Dále se jedná o naprostou transparentnost při přidělování finančních prostředků, ať již ze státních zdrojů nebo od sponzorů. Nelze opomenout výchovu obyvatelstva tak, aby korupci považovalo za skutečně škodlivý jev.

Základní strategie boje proti korupci má tři roviny. První se týká úrovně mezinárodní, protože korupce je celosvětový problém, který bez problémů se přesune i za hranice jednotlivých států.

Z tohoto důvodu je nutné zprůhlednit finanční toky, což se samozřejmě týká sportu. Druhá rovina je na úrovni celostátní, která zahrnuje povinnost provádět pravidelné kontroly veškerých finančních toků tak, aby měli přehled nejen funkcionáři sportovních klubů a oddílů, ale také členové. Zcela jednoznačně je nutné stanovit systém rozdělování dotací a provádět následnou kontrolu jejich správného využívání, což by měl zabezpečit interní audit. Třetí rovinu zahrnují opatření, která mají přispět k odstranění korupčních rizik. Jedná se o to, aby se funkcionáři naučili provádět sebekontrolu, aby zajistili průhlednost fungování všech mechanismů, které zaručují správný chod sportovního odvětví. V neposlední řadě se jedná o zajištění správné výchovy zaměstnanců, aby také oni cítili odpovědnost za svěřené hodnoty, způsob hospodaření.

V oblasti legislativní nelze přehlédnout následující opatření. V první řadě je nutné, aby sportovní funkcionáři a manažeři podnikli účinné kroky k tomu, aby ke korupci vůbec nemohlo docházet. Musí se naučit využívat legislativních možností, které jsou určeny pro potírání korupce, uvědomit si, že zákony musí platit pro všechny stejně a musí působit preventivně. Musí si dále uvědomit, že jim byly svěřeny velké finanční i hmotné částky, za které nesou odpovědnost. Z tohoto důvodu musí být kdykoli připraveni ke kontrole svého konání, odůvodňovat ostatním proč učinili taková a ne jiná opatření.

Další oblast prevence se týká informačních opatření a transparentnosti. Sport je pro většinu obyvatelstva spojen s představami kvalitních sportovců, kteří za své výkony berou „slušné“ peníze. Veřejnost se příliš nezajímá o aktivity, které jsou spojeny s činností sportovních klubů, oddílů, ale jen do doby, než vznikne problém – například korupční aféra. Na to, že veřejnost nechce nijak zvlášť podrobné informace, manažeři a funkcionáři oddílů spoléhají. Tato situace by měla skončit a ti, kteří za činnost ve sportu zodpovídají, by měli automaticky dobrovolně informace veřejnosti poskytovat. Měli by si uvědomit, že čím více bude veřejnost mít kvalitních informací, tím také bude projevovat větší zájem o sportovní dění. Zachování transparentnosti veškeré činnosti je naprostou samozřejmostí. Vytvoření uceleného kontrolního systému vytvoří předpoklady pro to, že korupce nebude umožněna anebo alespoň bude výrazně potlačena. Zvýšená pozornost tomuto výrazně negativnímu jevu ze strany sportovních oddílů se jim zcela určitě vyplatí.

5.3 Etické kodexy

Na existenci etických kodexů jsme zvyklí především ve státní správě a ve velkých firmách. Etické kodexy jsou ve své podstatě souborem určitých pravidel a předpisů, kterými zavazuje vedení firem, organizací, institucí apod., k jejich dodržování. Z hlediska veřejnosti je na etické kodexy možné pohlížet jako na určitý soubor informací, cílů a také procesů v dané firmě, která tím dává jasně najevo, že jí záleží na dobrém jméně. Etické kodexy konkrétním způsobem nastavují pravidla chování pro zaměstnance. Firmy chápou etické kodexy jako určitou prevenci proti korupčnímu

jednání. V žádném případě však nepatří mezi právní instrumenty, na základě kterých by bylo možné například dát výpověď zaměstnanci ze zaměstnání apod.

Podíváme-li se do oblasti sportu a tělovýchovy, jen málokdy se najde zmínka o dodržování etického kodexu. Přitom je to oblast, kde by měly sehrát skutečně výchovnou úlohu. Existuje mnoho prohlášení o tom, že by se sportovci měli chovat eticky, ale stačí si zadat do vyhledávačů „etický kodex“ a objeví se jich několik desítek tisíc, ale všechny se týkají veřejné správy, zdravotnictví, soudnictví, firem. Je nutné si uvědomit, že do pracovních kolektivů, ale také do sportovních, přicházejí lidé z různého prostředí, s různými návyky, morálními vlastnostmi, životními hodnotami. Etický kodex musí být vždy šit na míru, nelze použít firemní kodex například pro fotbalový oddíl. Naopak, co lze v kodexu využít společného – aby byl efektivní, musí obsahovat pasáže o nepřipustnosti korupce, aby se sportovec nebo funkcionáři nedostali do postavení, kdy jim budou nabízeny dary, finanční prostředky, nejrůznější výhody. Nesmí chybět ustanovení o tom, že se sportovci a funkcionáři budou chovat eticky nejen v průběhu vlastní sportovní aktivity, ale také v soukromém životě, kde je riziko neetického chování výrazně vyšší. Důležité je také to, aby měl účinnost, musí být vynutitelný, musí obsahovat sankce.

Existuje Kodex sportovní etiky,⁵⁵ který vydala Rada Evropy. V úvodní části se uvádí, že Kodex poskytuje pevný etický rámec pro to, aby se dalo čelit tlakům moderní společnosti, tlakům, které ohrožují tradiční základy sportu; ty spočívají na fair play, na sportovním duchu, dobrovolném hnutí. Není v něm žádná zmínka o tom, že by se mělo efektivně bojovat proti korupčnímu prostředí ve sportu bez ohledu na to, zda se jedná o mládež nebo dospělé, profesionály nebo amatéry ve sportu.

Jednotlivé sportovní svazy mají také své kodexy etiky, ale pokuste se najít například na jejich internetových stránkách. Musíte velmi pečlivě hledat než se k nim dostanete.

6 DISKUSE

⁵⁵ *Evropská sportovní charta; Kodex sportovní etiky*. Praha : DISRE, 2003. ISBN 80-239-2131-2.

Práce je téměř u konce. Zbývá diskuse a následně závěr. Zaměřila na téma, které je velmi ožehavé, mediálně poměrně často prezentované, i když, podle mého názoru, pouze nárazově, což je zásadní chyba. V době, kdy korupční aféra „vypluje“ na povrch, se všechna média na kauzu soustředí. Na čtenáře a posluchače se ze všech stran hrnou informace, které jsou, až na výjimky, téměř stejné. Základním servisem je pro mnohé pouze oficiální zpravodajství ČTK a pro bulvární tisk občas nějaká senzace, samozřejmě neověřená.

Jaké jsou nedostatky při prezentaci těchto informací. Prvním je, že média přebírají v plné verzi oficiální informace. Novináři s informacemi nepracují, neprovedou jejich analýzu, nevyvodí k prezentaci vlastní konkrétní závěr. Spíše jsou to úvahy ve stylu „prý“. Druhý nedostatek je v tom, že při prezentaci rozhovorů, reportáží apod. se společně s novináři objevují stále titíž lidé – funkcionáři sportovních klubů a oddílů nebo standardně známí právníci. Na posluchače, čtenáře to může při jejich častých vystoupeních působit nevěrohodně. Při častých vystoupení stále stejných lidí to může budit dojem neserióznosti přístupu novinářů k této problematice, protože hledají jednoduchá řešení.

Chybí odborné diskuse, diskusní panely, podrobnější články, reportáže v tisku, odborné diskuse, ne úvahy o to, co by a jak by. Chybí názory profesionálních i amatérských sportovců, což by mělo být prvořadým úkolem novinářů.

Proč jsou uváděny analýzy korupčních afér? Snaží se především poukázat na to, že korupce ve sportu, a nejen v něm, je základní problém české společnosti. Dlouhodobé legislativní aktivity vlády a její další kroky, které směřují k řešení problematiky korupce, jsou značně neúspěšné. Koncepce jsou pečlivě rozpracovány, ukládají, kterému rezortu byly úkoly uloženy, s jakými termíny. Za rok je koncepce vyhodnocena, provedena novelizace, opět se čeká na další vyhodnocení. Žádné průběžné informace o tom, jak se koncepci daří celostátně plnit. Žádná čísla, statistiky, které by občanům umožnily vytvořit si přehled o tom, jak je stát úspěšný v boji proti korupci. Potom je na místě otázka – kolik občanů o těchto koncepcích vůbec ví? A co jim říká pojem koncepce boje proti korupci? Nebude to daleko od pravdy, když zazní konstatování, že téměř nikomu nic. Vládní koncepce zapracují do svých materiálů kraje, místní samospráva, tím to končí. Občan možná tak v tisku zahlédne zprávu, že místní zastupitelstvo projednalo koncepci proti korupci, ale s jakými závěry a kde se s ní mohou občané seznámit, to už zcela chybí. A pokud je uveřejněna na webových stránkách - upřímně – kolik občanů má možnost připojit se k internetu?

V podkapitole 1.1 autor zjišťoval další informace, následně zpracovával přehledy o postavení ČR ve světě o korupci ve sportu, snažil se poznatky přenést přímo do podmínek České republiky. Bylo velmi obtížné z běžně dostupných údajů získat tabulky, v kterých bude uvedena korupce ve sportu tak, aby bylo možné provést i několikaleté srovnání. České tabulky zřejmě s tím, že může docházet také ke korupci ve sportu, nepočítaly.

V podkapitole 1.2 Charakteristika korupce, je zajímavá formulace korupce od Chmelíka, že „Korupce je patologický jev způsobený deviantním chováním jedinců. Jedná se o jeden z nejzávažnějších celosvětových problémů současnosti, je to „nemoc společnosti se zhoubnými účinky“.⁵⁶ V tomto ohledu autor práce uvádí, že není odborník na deviantní chování jedinců, ale nechce se mu podvědomě věřit, že by každý, kdo se pokusí o korupci anebo ji skutečně naplní, by byl deviant, i když deviantní jednání může jedinec projevovat různými způsoby. Domnívá se, že schopnost dopustit se korupčního jednání je záležitostí nesmírné ctižádosti, touhy po výjimečném postavení, které bude jednotlivec dávat výrazně najevo. Je to jeho touha předvést se lidem, že je finančně, materiálně zabezpečen, že má kontakty, které jiní nemají, že si může snadno zajistit plno věcí, které jiní nemohou. Autor oprávněně předpokládá, že Chmelík dobře věděl, proč výraz „deviant“ použil, měl na to právo.

Na druhou stranu v zásadě souhlasí s formulací korupce v téže kapitole vyjádřené ve Zprávě o korupci z roku 2001. „Korupce je projevem chyby v rozhodovacím (řídícím) procesu... Schopnost institucí korupci potlačovat a bránit se jí je pak současně indikátorem kvality příslušných institucí a celého institucionálního systému jako takového“.⁵⁷ Doplnil by jen v souvislosti se slovy o bránění se korupci slova o důsledném represivním trestání.

Autor považuje za velmi poučnou kapitolu 3 a zejména její podkapitolu 3.5 nazvanou Největší korupční aféry českého sportu. Snažil se zjistit co nejvíce informací o této problematice. Po delším doslovném mravenčím pátrání se mu podařilo najít několik konkrétních údajů týkajících se korupce, které jsou poučné. V první řadě si potvrdil domněnku, že viníci se nepřiznají a nepřiznají, vinni nejsou. Odmítají přijmout fakt, že korupce je nemorální, berou ji jako naprosto běžný standard sportu. Za druhé, po přečtení mnoha příspěvků v médiích se nelze divit, že se nedaří korupci potlačit. Stačí se seznámit s rozhovory fotbalových funkcionářů o tom, jak mluví o korupci mezi sebou, jak ji vysvětlují veřejnosti, jak se málo trestají korupční kauzy české soudy.

Jak se trestají korupční aféry u českých soudů – v práci uvedené informace jsou zkratkovité, přesto nutí k zamyšlení. Z útržkovitých informací z průběhu skončených soudních řízení mohou mít občané pocit, že se vlastně nic nestalo. Že vše byl jen zbytečný humbuk, že byli obětaví funkcionáři a sportovci zbytečně na veřejnosti pranýřováni.

Studium podkladů ke korupčním aférám ve sportu autora přinutilo více přemýšlet. Za prvé. Jestliže má být potrestání provinilých represivní a skutečně účinné, tak tomu v uvedených případech nebylo. Aktéři největší fotbalové korupce ve sportu v České republice dostali směšných pět až sedm měsíců nepodmíněně. Také finanční pokuty jsou výsměchem. Naskytá se otázka, proč nejsou

⁵⁶ CHMELÍK, J. a kol.: *Pozornost, úplatek a korupce*. První vydání. Praha: Linde, 2003. 222 s. ISBN 80-7201-434-X, s. 9.

⁵⁷ MŮ ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY: *Zpráva o korupci v České republice v roce 2001 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2002/korupce/prehled.html#1>>

v české legislativě pro případy prokázaného korupčního jednání mnohem vyšší trestní i peněžité sazby. Ani nový trestní zákoník nebude výraznou pomocí pro potírání korupce.

Za druhé. Když chce občan podnikat, žádá o živnostenský list, musí prokázat čistý trestní rejstřík. Podnikat může také podnikatel, který byl odsouzen a vypršel mu trest. Po jeho výmazu může začít znovu podnikat, ale ne v oboru, kde se dopustil trestního jednání a byl pravomocně odsouzen. Z tohoto důvodu je nepochopitelné, jak mohou podnikat například Milan Brabec nebo Václav Zejda.

Za třetí. Zarážející je postoj funkcionářů sportovních klubů a oddílů, kteří po odsouzení zaměstnali potrestané úplatkáře ve svých oddílech. Je to doslova výsměch čistotě sportu.

Za čtvrté – přístup našich soudů a představitelů sportovních svazů. Tresty za korupční jednání jsou, v porovnání se zahraničím, úplně směšné. Čeští korupčníci pět nebo sedm měsíců nepodmíněně, polští korupčníci čtyři roky vězení, další tři a půl roku.

V úvodu práce si vytyčil autor hlavní cíl – zhodnotit vliv korupce v České republice na sport. Prostudoval dostupnou literaturu, analýzy, výroční zprávy a další dokumenty. Ne vždy se mu podařilo sehnat potřebné údaje, prostě jsou pro veřejnost skryty. To jen podtrhuje skutečnost, že právě korupce ve sportu je velmi nebezpečná. Je prokázáno, že již mezi mladými sportovci se hovoří o korupci, protože vědí, že když jejich trenéři a funkcionáři oddílu budou mít kontakty, může z toho oddíl jen vyzískat.

Získané poznatky potvrdily, že korupce ve sportu nelze přehlížet, nelze ji podceňovat. Je poměrně nenápadná, protože se v ní „nehraje“ o desítky nebo stovky miliónů, jako je tomu při získávání veřejných zakázek. Je nutné si uvědomit, že menší a malé finanční částky jsou také úplatky. Pokud se korupce bude podceňovat, zavírat před ní oči, bude se fotbal stále s ní potýkat.

Autor okrajově zmínil další problematiku - spojitost mezi veřejnými zakázkami, sponzoringem sportu a politickými stranami. To je kapitola sama pro sebe, které by bylo nutné se věnovat v jiné souvislosti.

ZÁVĚR

Práce se zabývala problematikou korupce v českém sportu. Lidé chápou korupci pouze jako způsob předávání úplatků mezi dvěma stranami, popřípadě službu za službu mezi nimi. Neuvědomují si, že korupce může také přerůst v organizovaný zločin, který nemá daleko k různým formám vydírání. Korupce bývala v dřívějších letech spojována především se státní správou, školství, zdravotnictvím, soudy a nikoho tehdy nenapadlo, že se v příštích letech bude hovořit o korupci také ve sportu, který

byl vždy brán jako odvětví, ve kterém se hraje zásadně fair – play.

Pro Českou republiku nemůže být ani útěchou, že korupce je celosvětovým problémem. Problém korupce je problémem celospolečenským. Dlouho dobu si společnost nechtěla uvědomit, že je to skutečně vážný negativní jev. Tomuto tvrzení nebyla přizpůsobena ani česká legislativa z hlediska přísnosti postihu. Zcela jí chybí výrazně represivní postihování korupce tak, aby odsouzení byli doslova odstrašujícími příklady pro ty, kteří by se chtěli někdy v budoucnosti korupce v jakékoli formě dopustit.

Korupce je však velmi rozšířený, trvalý, s kterým se těžko bojuje, protože se také těžko prokazuje. Vážnější však je, že se jí nedaří úspěšně řešit. Hromadí se jeden vládní dokument za druhým, nejrůznější koncepce, opatření, návrhy, směrnice, propracovávají se od vlády až dolů do obcí a výsledek je nevalný.

Práce se zabývá korupcí ve sportu nejen z teoretického hlediska, ale pro dokreslení skutečného stavu je uvedený text doplněn konkrétními příklady ze života českého sportu, i když většinou fotbalového. Je to dáno také tím, že se na veřejnost dostaly informace o korupci právě z fotbalu.

Práce se určitě neměla stát dalším receptem na to, jak korupci ve sportu řešit, přesto obsahuje některé dílčí návrhy na zlepšení situace. Pro lepší přehled je jejich východiskem stávající základní charakteristika korupce jako celospolečenského problému, kdy byly zároveň popsány příčiny vzniku korupce a důvody a důsledky korupčního jednání. Tato první kapitola na důkaz tvrzení o nebezpečnosti korupce přinesla několik konkrétních údajů o míře korupce v České republice a ve světě. Nutno dodat, že hodnocení České republiky nevyznělo vůbec příznivě. Práce rozebírá trestně právní úpravu, právní postupy pro vyšetřování korupce ve sportu, boj proti korupci ve sportu a také prevenci korupčního jednání ve sportu. Jsou to standardy, které jsou všeobecné, nejsou „pasovány“ na určité odvětví. Společné mají jedno – najít, vyšetřit, potrestat viníky.

Práce si často pokládá otázku, proč je boj proti prevenci tak málo účinný. Proč není více zaměřen na prevenci, což se ostatně v České republice netýká jen korupce. Naše babičky měly přísloví „pozdě bycha honit“. S trochou nadsázky bychom mohli říci, že již naše babičky věděly, že je nutné učinit konkrétní kroky dopředu, aby se předešlo problémům. Nelze se ani divit, že v současné situaci, kdy korupce skutečně prorůstá i do státního aparátu, je boj s ní těžký a stát prohrává. Stávající legislativa je naprosto nedostatečná a odborníci jsou názoru, že příliš nepomůže ani nový trestní zákoník. Právní systém zatím selhává.

Autor práce se snažil seznámit s problematikou korupce tak, aby bylo zřejmé, kde jsou největší problémy, zda se důsledně řeší nebo ne. Prostudováním literatury, podkladů, analytických materiálů, dostupných výročních zpráv získal data o určitých finančních tocích, které končí v pokladnách svazů, klubů, oddílů. Na základě získaných poznatků si v tomto ohledu udělal jediný závěr, byť neodborný. Dvěma slovy řečeno – jedná se o „turecké hospodářství“. Všichni mluví do všeho,

všichni sledují, kde sehnat peníze, aby se pokryly značné finanční nároky fotbalistů, funkcionářů apod. Zejména profesionální fotbal a hokej jsou doslova bezedné studny. Domnívá se, že v této oblasti jsou obrovské ale vite co, ja si rezervy jen proto, že chybí skutečně důsledná každoroční kontrola skutečného hospodaření s finančními prostředky. Účetní audit je většinou brán jako audit, který potvrzuje, že je v hospodaření vše v pořádku. Ale ten zpracuje pouze účetní doklady, které dostane k dispozici. Další peníze jsou „někde ve vzduchu“, jinak by nebylo možné úplatky dávat. Poměrně značným problémem bylo, aby se orientoval v hospodaření klubů. Nejde o to, že by nerozuměl účetní uzávěrce, ale nebylo možné rozkrýt klubové příjmy zejména od sponzorů, které tvoří největší část financí klubů. Vše bylo skryto pod nic neříkajícími položkami o reklamě a marketingu. Důkazem byla snaha časopisu Týdeník, který požádal manažery prvoligových klubů o přehled výsledků hospodaření s téměř nulovým výsledkem. To byl i pro autora důkaz, že získat přesný přehled je pro nezasvěceného téměř nemožné. Z tohoto důvodu se mu také nepodařilo do práce zahrnout více ekonomických údajů, tak jak si původně představoval. Byl poměrně značně omezen v možnosti získat údaje tzv. čisté, ne skryté v nějaké nic neříkající kolonce. Přesto se domnívá, že se mu úkol podařilo splnit.

Práci vypracovával s vědomím, že bude v jejím závěru konstatovat, že se sice podařilo v boji s korupcí dosáhnout značných výsledků, ale Slůvko ale zahrnuje konstatování, že přesto je korupce stále mezi námi, stále se rozrůstá, ale rafinovaněji, propracovaněji. Chtěl přesvědčit, že se v problematice korupce po pečlivé přípravě dokáže orientovat, analyzovat dostupné informace a údaje a vyvodit si z nich závěry. O svých postřezích, námětech apod. se rozepisuje v diskusi. Téma k vypracování bylo velmi zajímavé, poučné, inspirující. Proto se snažil získat co nejvíce informací, které mu pomohou v této problematice se ještě více orientovat. Zpracovanou práci lze v uvedeném rozsahu považovat za východisko pro případné další zpracování spojené například s případnou studií nebo analýzou korupce ve sportu.

LITERATURA

- DAVID, V., NETT, A.: *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Vydání první. Brno. C. H. Beck. 2007. 345 s. ISBN 978-80-7179-562-9. s. 15, 270.
- FELT, K.: *Český fotbal: skandální odhalení*. České vydání první. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004. 536 s. ISBN 80-7360-221-0. s. 8 – 11.
- CHMELÍK, J. a kol.: *Pozornost, úplatek a korupce*. První vydání. Praha: Linde, 2003. 222 s. ISBN 80-7201-434-X, s. 9, 21-24.
- JELÍNEK, R., JENŠÍK, M.: *Atlas českého fotbalu + mapa fotbalových klubů 2007/2008*. Praha: J & J, 2008. 393 s. ISBN 9788090364.
- KLIMEŠ, L.: *Slovník cizích slov*. Praha: SPN, 1986. s. 378.
- KRÁLÍK, M.: *Právo ve sportu*. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2001. 304 s. ISBN 80-7179-532-1. s. 49 – 50.

PETROVSKÝ, K.: *Korupce po česku. Aneb korupce očima průměrného Čecha*. Vydání první.

Praha: EUROLEX Bohemia, 2007. 192 s. ISBN 80-86861-94-5. s. 36 - 37.

ROZEHNAL, A. *Korupce a český právní řád*. In: FRIČ, P. a kol.: *Korupce na český způsob*. Praha: Nakladatelství G plus G, 1999. ISBN80-86103-26-9. s. 48.

Velký sociologický slovník. Univerzita Karlova, Praha: vydavatelství Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-164-1.

VOLEJNÍKOVÁ, J.: *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. První vydání. Zeleneč: Profess Consulting, 2007. 390 s. ISBN 978 80-7259-055-1. s. 331 – 358.

Další dokumenty

ŠÁLEK, M.: *Branky body peníze*. In týdeník Týden, 10. 5. 2004, s. 24.

ADAMEC, R.: *Sport: uplácí se. Důkazy? Nejsou*. Lidové noviny, 24. 2. 2004, s. 31.

VLÁDA. Usnesení vlády č. 1199 ze dne 25. října 2006.

ČESKO. Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu

ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní zákon

ČESKO. Zákon č. 106/1991 Sb., o svobodném přístupu k informacím

MŠMT: *Analýza financování sportu v České republice*. Praha, duben 2009, s. 10.

POSPÍŠIL, J.: místopředseda ústavněprávního výboru PS Parlamentu ČR, časopis Veřejná správa, roč. 2006, č. 23, str. 27.

SAZKA, a. s.: *Výroční zpráva společnosti SAZKA, a. s. za rok 2008*. s. 32

Evropská sportovní charta; Kodex sportovní etiky. Praha : DISRE, 2003. ISBN 80-239-2131-2.

Internetové zdroje

BÖHMOVÁ, K.: *Co říká Analýza financování sportu v České republice*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <<http://www.msmt.cz/pro-novinare/co-rika-analyza-financovani-sportu-v-ceske-republice>>

ČÁNOVÁ, A.: *Rozhodčí Zejda dostal za korupci sedm měsíců podmíněně*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <http://www.rozhlas.cz/ostrava/sport/_zprava/297898>

ČTK: *Obst neví, kdo spočítal škodu způsobenou korupcí*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp?r=fotbal&c=A051031_114839_fotbal_min>

ČTK: *KDÚ-ČSL chce do boje proti korupci nasadit agenty provokatéry*. [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <http://www.ceskenoviny.cz/tema/zpravy/kdu-csl-chce-do-boje-proti-korupci-nasadit-agenty-provokatery/390115&id_seznam=297>

ČTK: *Ústavní soud zamítl stížnost „otce“ fotbalové korupce Horníka*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://sport.ihned.cz/c1-37996430-ustavni-soud-zamitl-stiznost-otce-fotbalove-korupce-hornika>>

ČTK, IHNEDECZ: *Polská policie zatkla kvůli korupci dva fotbalové rozhodčí*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://sport.ihned.cz/c1-37919420-polska-policie-zatkla-kvuli-korupci-dva-fotbalove-rozhodci>>

ČT24, ČTK: *Nejvyšší soud: Ve fotbalové korupční aféře liberecký soud pochybil*. [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://www.ct24.cz/domaci/56019-nejvyssi-soud-ve-fotbalove-korupci-kauze-liberecky-soud-pochybil>>

FRÁNEK, T.: *Korupce ve fotbale není soukromá věc, řekl soud.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/soudy-a-pravo/clanek.phtml?id=514706>>

MF ČR: *Kompletní zákon č. 475/2008 Sb. O státní rozpočtu České republiky včetně příloh a formulářů.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakon_o_sr_44614.html>

MV ČR, ODBOR ÚZEMNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY: *Jak si Česká republika vede v žebříčcích CPI?* [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <<http://www.mvcr.cz/clanek/faq-ukazatele-jak-si-ceska-republika-vede-v-zebriccich-cpi.aspx>>

MALINA, R.: *Sudí přišli s úsměvem, odešli šokováni.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://fotbal.sport.cz/fotbal/gambrinus-liga/33000-sudi-prisli-s-usmevem-odesli-sokovani.html>>

MV ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY: *Zpráva o korupci v České republice v roce 2001 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci.* [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2002/korupce/prehled.html#1>>

NAŠE ADRESA.CZ: *Z čeho žije a za co platí český fotbal.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://www.naseadresa.cz/cz/s347/Zpravodajsky-portal/Multimedia/c1455-Topgrafika/n7583-INFOGRAFIKA-Cesky-fotbal-nelepe-hospodari-Slavie-nejhure-Sparta>>

REDAKCE EPRAVO: *Nový trestní zákoník zpřísňuje trestní sazby v případech přijímání úplatku. Synot.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-trestni-zakonik-zprisnuje-trestni-sazby-v-pripade-prijimani-uplatku-37678.html>>

SOKOL, T.: *Jen napíchnout telefon je málo. Řada kauz proto skončila u ledu.* [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <http://m.ihned.cz/c4-10076540-38002450-700000_pdadetail-sokol-jen-napichnout-telefon-je-malo-rada-kauz-proto-skoncila-u-ledu>

SOUDKOVÁ, Š.: *Kapřici v Čechách aneb vnímání současného stavu korupce.* [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=207&lst=116>>

SPORT.CZ, PRÁVO: *V hledáčku policie je kvůli korupci už jedenáct klubů.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://fotbal.sport.cz/fotbal/gambrinus-liga/35493-v-hledacku-policie-je-kvuli-korupci-uz-jedenact-klubu.html>>

STRNADOVÁ, T., SMETANA, J.: *Korupce v Brně: sponzoring sportu mohl pomáhat firmám k zakázkám.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <http://zpravy.idnes.cz/korupce-v-brne-sponzoring-sportu-mohl-pomahat-firmam-k-zakazkam-p8s-/brno.asp?c=A080902_204327_brno_atk>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL: *Korupce ve sportu.* [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=3013>>

SAIVER, F.: *Očerňujete mě, to je ubohost, zlobí se Hastík, Někdejší manažer FC Synot.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <http://fotbal.idnes.cz/ocernujete-me-to-je-ubohost-zlobi-se-hastik-nekdejsi-manazer-fc-synot-120-/fot_dsouteze.asp>

c=A090615_213826_fot_dsouteze_rou>

SPORT.CZ, PRÁVO: *Šéf Synotu Valenta neví o obvinění.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://fotbal.sport.cz/fotbal/gambrinus-liga/33698-sef-synotu-valenta-nevi-o-obvineni.html>>

SPORT.CZ: *Korupční aféra se rozroste o další fotbalové kluby.* [online]. [citace 2009-08-12]. Dostupné z URL: <<http://fotbal.sport.cz/fotbal/gambrinus-liga/35210-korupcni-afera-se-rozroste-o-dalsi-fotbalove-kluby.html>>

VANĚČKOVÁ, M.: *Základní informace o postupu Ministerstva vnitra v plnění Strategie vlády v boji proti korupci.* [online]. [citace 2009-08-11]. Dostupné z URL: <<http://www.mvcr.cz/clanek/zakladni-informace-o-postupu-ministerstva-vnitra-v-plneni-strategie-vlady-v-boji-proti-korupci.aspx>>

Zdroje k tabulkám a grafům

Transparency International Global Corruption Barometer 2009.
http://www.transparency.cz/pdf/tz_03062009_gbk2009_priloha.pdf

JELÍNEK, R., JENŠÍK, M.: *Korupce ve fotbale očima statistiky: Balkán jasně vede.*
http://www.atlasfotbalu.cz/korupce_rj.htm

GRAF

Graf 1 Vývoj zastřešujících výdajů do sportu
přepočtených na úroveň roku 2008 10

TABULKY

Tab. 1 Globální barometr korupce 2009 – země nejvíce postižené korupcí	8
Tab. 2 Počet obžalovaných a odsouzených osob pro trestné činy § 158 zneužívání pravomoci veřejného činitele	13

OBRÁZKY

Obr. 1 Míra fotbalové korupce na mapě Evropy	11
--	----

